

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Til kjerligt Minde

om

Danmarks uforglemmelige Konge,

Frederik den Sjette,

høilovlig Ihukommelse.

Indbydelseskrixt

til

Hoved-Examen i Horsens lærde Skole

den 14de September 1840 og følgende Dage

af

Rector **Müllerz.**

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

STATENS PÆDAGOGISKE STUDIESAMLING

F o r t a l e.

I Frederik den Siette, heilovlig Shukommelse, eiede Dannemark en Konge, som aldrig maa kunne glemmes, saa længe dansk Land og dansk Hiertelag er til, en Konge saa folkelig og derfor og saa folkekær, som saa have været. — I ung Alder kaldet af Forsynet til at styre Riget, men i den unge Alder allerede mandig og klog som ædel og god, og forstandig nok til at vælge sig Mænd som U. P. Bernstorff og Chr. Reventlov til Raadgivere, tog han fat paa "det tunge Arbeid at regiere" med en Sindighed, Fast-

hed og Kiæfthed, men tillige med et Heimod og Ædel-
 find, som vel fortjener Agtelse og Beundring. Er det
 stort af Enhver, men allermest af en Konge, at sætte
 sig en ophøiet Idee til at virke efter, og nu med utræt-
 telig Iver, men tillige med den reneſte Willie og den
 høieſte Agtelse for Ret i et langt Liv at giennemføre
 denne; da tilkommer Frederik den Siette viſnok en
 uadødelig Roes og Ære. At ”bryde Ufrihedens Lænker
 og derimod binde Underſaatterne til ſig og Borgerſam-
 fundet med Troſkabens og Fædrenelandskiærlighedens ædle
 Baand”; at haandhæve Menneſterettighed og Menneſke-
 værdighed hoſ den Kinge ſom hoſ den Dphøiede; at
 ſee den Vankundige oplyſt, den Nødlidende forſerget,
 den Fortrykte hiulpet til ſin Ret; det var en af de ſtore
 Dpgaver han ſatte ſig. At hævde Fædrenelandets Hæder,
 og betrygge dets Fred ved en redelig Politik og ved en
 Ærefrygt indgydende Landmagt og Sømagt; det var et
 andet af hans herlige Diemed. At ſee en ædel og danſk
 Mand nærer hoſ Folket, Videnskaber og Konſter blom-

strende, Fædrenelandets Historie og Sprog kiendt og dyrket, Ungdommen dannet, var ikke mindre en Gienstand for hans kongelige Omhu. Og som Menneskeaaendens Udvikling var ham dyrebar, saa var menneskelig Virksomhed, paa Land og paa Hav, Noget, han særdeles søgte at fremme. Den sieldne Forening af lys Forstand og utrættelig Arbeidsomhed med det emmeste, det ædleste, det mest felelsesfulde Hierte maatte derhos sikke ham Alles udeelte inderlige Kiærlighed. Hvorledes Gud gav Velsignelse til hans Gierning, saa at, uagtet store Ulykker ramde ham og Riget, han dog efterlod sig dette styrket og opreist, de borgerlige Indretninger og den hele Tilstand i hei Grad forbedret, Folket lykkelig, opvakt og dannet; derom, tænker jeg, gaaer Syn for Sagn.

Hvad jeg, saalænge jeg har havt Skion for saadanne Ting, har følt for denne elselige Herre; med hvilken Høiagtelse som Menneske og Taknemmelighed som Danneborger jeg har betragtet hans stolte Kongefærd,

hans herlige Kongedaad; derom har jeg en og anden Gang fundet Leilighed til at yttre mig. Endeel af hvad saaledes til forskjellig Tid er fremført, tillader jeg mig her samlet at udgive, som en lille Mindekrands, jeg med dyb Følelse og sønlige Taarer lægger paa min afdøde som en Fader elskede Konges og Herres Baare.

1.

Den 28de Januar 1831 *).

At have lykkelig og vel tilbagelagt sit 63de Aar, — et Alders=Aar, der tidt har viist sig som farligt for Helbred og Liv — er fra gammel Tid blevet anseet som en ikke almindelig Livets Lykke og antaget at bebude en lang og kraftig Alderdom. Det var derfor i Aaret 1640, at Johan Rauen, den Tid Professor paa Soer, udgav sin Lykkesning til Kong Christian den Fierde, i Anledning af Dennes da fyldte 63de Aar. (J. Rauen, Gratulatoria ad ser. et pot. Regem Christianum IVtum de exacto superatoque magno climacterico). Siden den Tid ere henimod 200 Aar forløbne, og ikke har Forsynet ladet en Konge i Danmark opleve at fylde sit 63de Aar, førend nu, paa denne Dag, saadan Lykke, til et trofast Folkes Glæde, bliver vor allernaadigste Konge til Deel. Med Jnderlighed glæder Dannefolkene sig over denne vor Konges Alder, og haaber et langt og lykkeligt Fremtids=Liv for sin dyrebare Drot, medens det med Taknemmelighed erkjender, hvad denne vor Konge er og i den lange henvundne Tid har været for Danmarks Rige. Det er ham,

*) Trykt tilforn i Cancelliraad Hempels Fyenske Avis 1831 No. 16.

den fromme og christelige Herre, Kongen med den lyse Forstand og det iegode Hierte, som

”tidlig forsmaaede at herffe over Trælle,”

som brød Bondens Lænker og giengav ham Menneffe- og Borger-Rettigheder, satte Neger-Trældommen Skranke, frigav Kornhandelen, frigav den jydffe Drenhandel, løsne- de Pressens Baand, forbedrede Rettens Pleie, og tilstedte En- hver, den Ringe som den Høie, den mest uhindrede Udgang til sin Throne. Det er den Konge, som af Ny ordnede Ri- gets Forsvarsvæsen til Lands og til Vands; som bod Bon- dens fribaarne Søn, men ikke fremmede Leiesvende, fore Baaben og Bærge til Fædrelandets Forsvar; som bod al Landets Ungdom oplæres i nyttige Kundskaber og fremfor Alt grundfæstes i christelig Tro, der er Begyndelsen til al Visdom. Det er hiin herlige Dannedrot, som i henved 20 Aar, ved Guds Bistand, under det store Bulder i Europa, haandhævede Dannemarks Fred og hævdede dets Selvstæn- dighed; som under Krigens haarde Trængsler stod uforsagt med Kongelig Manddom, og ved trofast Standhaftighed aftvang Venner og Fiender Beundring; som ved hiin ufor- glemmelige Reise til Europas Konge=Thing (1814—15) frelsede Dannemarks Rige fra stor Fordærv. Det er ham, den livsalige Herre, hvis Hierte frydes ved Alt hvad UEdelt og Godt Dannemænd udføre, som menneffekærlig rækker de Lidende Haand, som hvimodig understøtter Wi- denskab og Kunst, som ædelsindet fremmer hvadsomhelst der tiener til Almeenvel. Det er ham, den Landets Fader, hvis utrættelige Arbeidsomhed, hvis rigtige Blik, hvis Kon- gelige Dygtighed Alle med Hoiagtelse erkiende; ham, der har viist Europa det skionne Exempel af en enevældig Konge i Besiddelse af Folkets høieste Kiærlighed, paa en Tid, da Misfornoielse og Mistillid hersker saa mangelund

andensteds; ham, under hvis milde Regjering Dannemarks Folk er saa lykkelig at nyde en borgerlig Frihed, hvis Eige neppe nogensteds findes. Det er endelig ham, som i Trængselsens Dage har deelt saa megen Gienvordighed med os, baaret saa megen for os, afvendt saa megen fra os, og som nu i sin hæderkronede Alder seer et trofast Folk taknemmelig dele Sorg og Glæde med Ham og Hans. — Velsignet være da vor Konge! velsignet paa denne Dag! Forsynet forunde os og Ham tidt endnu at opleve den 28de Januar med Glæde! Og i hvordan end i Fremtids Dage Tiderne skulle skifte, ville alle gode og troe Undersaatter istemme det af Digteren udtalte Dan-
nemarks = Lovte:

For Ham, i Lyst, i Nøden,
Paa Land, paa Volgen blaae;
I Livet og i Døden
Skal danske Hjertes slaae!

2.

Den 13de Marts 1833 *).

”Der sidder en Konge i Kiøbenhavn,
Hans Rige er ei med de store,
Men vide om Land med Faders Navn
Den Konge er kommet for Orde. —
Og det er hvad Børnene glædes til,
At Fader kan gjøre hvad Godt han vil,
Til Ondt ham slet Jugen kan tvinge.”

Med saadanne Følelser hilse trofaste Danmænd den Dag, da vor høitelskede Konge for 25 Aar siden besteg

*) Trykt i Hømpels Avis 1833 No. 44.

sine Fædres Throne. Hvilken Opfordring have ei danske Mænd til at prise Guds Forsyn, naar vi med taknemmelige Hjerter ihukomme, hvad der i de mellemliggende Dage er skeet. Hvor stor Forskiel mellem den Tid og nu! Det var under de sorgeligste Varsler, midt under en ulykkelig Krig, efter vor Flaades Naa og en stor Deel af Kongestadens Odelæggelse, at vor Konge tog Spiret i Haand. Tunge Tider vare komne, tungere truede at komme, og kom. Dog — det Forsyn, som oien synlig har vaaget over Dannemarks Rige og kiærlig bevarede det i vore Fædres Dage, har ogsaa her viist sin Misfundhed. Krigen endtes, Fred vendte tilbage, og efterhaanden forsvandt ogsaa Krigen's Spor. Gienoprettet er hvad Ulykke og Fiendehaand havde ødelagt; Dannemarks Hovedkirke har med Kongens Slot reist sig af Gruset, og begge ved dyrebare Anledninger (1817, 1828), tomrede ere Snekker til Rigets Forsvar, stolt vaier atter Dannebrog som i Fædres Dage paa egne og Fremmedes Kyster, og med Glæde seer Danneborgeren Guds rige Velsignelse i vore Markers Afgroede i de fulde Lader. Saa prise vi og Alstyreren for indvortes saavel som udvortes Fred. Medens saa mange Europas Lande harges ved Krig eller sonderlides ved Splid og Tvedragt, nyder vort kiære Fædreland en lykkelig Ro; hver Mand boer tryk i sit Hiem, Folket skionner paa sin Lykke, Misgierninger ere steldne, Armod og Nød afhjelpes, Slid og Virksomhed finder sin Lon. Gud mere! vi ere Frederiks Folk; Gud har givet os den bedste Konge, en Konge, der i saa hoi Grad er sit Lands Fader, og seer al sin Glæde i sit Folkes Held. — Danne-mænd! Lader os paa denne Dag, i det vi skionne paa vor Lykke, først og fremfor Alt takke det Forsyn, som har gjort Alt saa vel for os, og saaledes forandret til

det Bedre hine kummerfulde Tider for 25 Aar siden. Og dernæst frembære vi vort inderlige Puffe, vor varme Bøn, at vor elskelige Konge, der over al Verden prises som sit Folkets Fader, og med hvis Gierning Guds Velsignelse siensynlig har været, fremdeles maa leve, med vor dyrebare Dronning, bevaret af Gud i end en lang Tid af Aar! —

”Vor Fredrik han vorde som Duen saa hvid;
Hans Alder hoiloves som Fredegods Tid!” —

Men — paulo maiora canamus! — Maa hver Danneborger inderlig takke Gud for 25 Aars Regiering af en saadan Konge, hvor meget mere da for en langt længere Regieringstid. Det er alle Dannemænd bitterligt, at fra den Dag, vor Konge som Kronprinds tog Sæde i Stats-Raadet, den 14de April 1784, var han sin Faders Med-Regent, og at under hans Bestyrelse og ved hans Medvirkning alt det Gode er udrettet, som i den lange Række af Aar, lige fra 1784, har fremmet Folkelykke i Riget. Saa kan det og mærkes, at ved Forsynets naadige Styrelse med vort Fædreland er den Lykke at beholde den samme Konge i en Tid af 25 Aar ikke saa aldelesielden faldet i dets Lod. Saaledes have, alene af Kongerne af det Oldenborgske Huus, høifalig Kong Christian den Første, Kong Hans, Frederik den Anden, Christian den Fjerde, Christian den Femte, Frederik den Fjerde, og Christian den Syvende regieret over 25 Aar. Men at een og samme Herre har styret Dannemarks Rige i et halvt Aarhundrede, det er en Lykke, som kun saareielden er vederfaret vort Folk; thi af alle de danske Konger fra Gorm den Gamles Dage har ifkun Harald Blaatand og Kong Christian den Fjerde regieret 50 Aar og derover.

Hvis Guds Forsyn, som vi haabe og bede, fremdeles naadelig bevarer vor høitelskede Konge, da oplever det danske Folk den 14de April 1834 den sieldne Lykke, at vor Konge da har hersket over Dannemarks Rige i 50 Aar og kan holde Jubelfest. Da skal, om Gud vil, Danstes Jubelglæde vidne om, hvad vi føle for vor livsalige Konge, og hvor høit vi paaskionne, hvor meget der er blevet bedre i Danmarks Rige, siden Han greb Statens Ror. —

”I Danmark det kiendes fra Hedenold:
 Der doe ikke Drotterne gode,
 I Mindet de leve med Rolf og Skiold,
 Paa Tungen de bæres med Frode.
 Og det er vor Tro om de danske Døer,
 At Kiærlighed aldrig paa dem uddøer,
 Saa længe der Folk er paa Færde!”

3.

Den 20de Juni 1838 *).

Ung i Alder, Mand i Mand
 Kaldtes Du til Danmarks Styre,
 Stræbde mild at løse Vaand,
 Vinde Hierterne de dyre.
 At ei skuffet blev Dit Haab,
 Vidne Danmarks Jubelraab.

Saa har da vor Konge, ved Guds store Miskundhed imod Dannemarks Rige, oplevet den Dag, da et halvt

*) Indrykket i Hømpels Avis 1838 No. 107, hvorfra et, dog ufuldstandigt, udtog blev indført i Hørsens Avis 1838 No. 84.

Aarhundrede er henrundet siden hiin for alle Danske ufor-
 glemmelige Tid, da Stavnsbaandet blev løst, da vor
 herlige Danne=Drot, Jan, der "tidlig forsmaaede at herske
 over Trælle," begyndte den Række af vigtige Foranstalt-
 ninger og velgiørende Forandringer, hvorved Jan, fort-
 sættende dem giennem den lange Række af Aar, brød Bon-
 dens Lænker, giengav ham Menneſke= og Borger=Rettig-
 heder, ledede ham frem til Velstand og Eiendom og
 Kundskab, og ved dette og saa meget mere banede Vej for
 en saadan Forandring af mange Ting og en saadan For-
 bedring i Dannemarks Rige, at dette hartad ikke seer ud
 som det samme Land og Rige nu og for 50 Aar siden!
 Tak til Gud og Velsignelse over vor Konge være alle
 Dannemænds Følelse paa denne Dag! Jublende skionne
 vi paa vor Lykke at have eiet og endnu at eie en saadan
 Konge! Taknemmelige erkjende den danske Bonde og den
 danske Borger og hver Dannemarks Søn, hvor stor Guds
 Godhed har været imod os, og stræbe ved Danneborger-
 sind at vise sig værdig den store Lykke og saaledes i Gier-
 ningen takke for den heldbringende Forandring, der blev
 Bondestanden, men derved ogsaa enhver anden Stand og
 det hele Rige, til Deel!

Men for at menig Mand og navnlig den yngre
 Slægt kan kjende og vide, hvad der af vor Konge, førend
 den endnu selv saae Lyset, er gjort til dens Bedste, og
 hvilken særdeles Taknemmelighed den er Kongen skyldig,
 vil det ikke være utienligt, at vi her med faa Ord frem-
 sætte, hvordan Bondens Tilstand var i Danmark førend
 1788, og hvori den Forandring bestod, som tog sin Be-
 gyndelse den 20de Juni 1788.

Danmark havde paa den Tid saagodtsom ingen Selv-
 eiere blandt Bondestanden. Hele Danmark fra Vester-

havet til Øresund, fra Skagen til Kongeaen (thi i Sønder-
 Jydland eller Slesvig vare Forholdene tildeels anderledes;
 her herskede Livegenskab endnu, men ogsaa dette har vor
 ædle Konge, efterat de nødvendige forberedende Skridt
 vare giorte, ophævet ved Forordn. af 19de Decbr. 1804)
 bestod, Kiøbstederne og deres Jorder fraregnede, af et stort
 Antal Jordegodser, hvortil samtlige Bønder henherde som
 Fæstere. Bonden var stavnbundet d. e. han var pligtig
 at blive paa det Gods, hvor han var født og havde til-
 bragt sin første Barndom; udenfor det maatte han hverken
 tage Tjeneste eller fæste Gaard, med mindre Herremanden
 gav ham Frihedspas, som da maatte kjøbes og dyrt be-
 tales (med 50 til 100 Rd.; men hyppige Rønninger fandt
 Sted fra Godserne især i Jydland, og de Tilbageblevne,
 langt fra at sørge over den Vortrømte, prisede ham lyk-
 kelig som fri for Trælleaaget!). Naar Nogen kjøbde et
 Gods, kjøbde han da forsaavidt Bønderne med, og liger-
 viis som et vist Antal Heste, Køer o. s. v. kunde regnes
 at høre til en Herregaards Besætning, saaledes og et vist
 Antal Bønder; Man finder derfor i Skioder fra den Tid:
 "Gaarden . . . sælges med paaværende Mandskab efter
 hofølgende Liste." Hvor haardt og nedværdigende dette
 var for Bonden, behøver ikke at udvikles. Enkelte Gods-
 eiere benyttede endog, som Cessions-Protocoller vise, denne
 deres Ret til at leie eller paa en Maade sælge det unge
 Mandskab enten til at tiene som Landsoldater for Andre
 eller til de daværende gevorbne Regimenter, hvilket især
 skete, naar Bonden ikke kunde betale sin Gield til Hersta-
 bet. — Bonden var som Fæstebonde pligtig at giøre So-
 verie, og heri var vel i sig selv ikke noget mod Ret og
 Billighed stridende, da Hovarbeidet er en Deel af den
 Betaling, han giver for det, at han har Gaarden i Fæste,

aldenstund jo saa mangen Mand kan finde sig bedre tient med at giøre Arbeide end at betale med rede Penge. Men Omfanget af Hovetiet var aldeles ubestemt og kunde af en uedel Husbonde kræves indtil det Uoverkommelige og paa den for Bonden ubeleiligste Tid; og da Bonden efter Loven var skyldig at være sin Husbonde horig og lydlig, kunde denne giøre sine Fordringer overdreven store. — Fæstegaarden var, naar den blev Bonden overdraget, mangen Gang enten øde eller dog meget forfalden og uden tilbørlig Besætning, og da Bonden efter Loven var pligtig at holde Gaard og Besætning i forsvarlig Stand, skete det vel ikke sjelden, at en ubarmhertig og uchristelig Jorddrot fik en Fæster sat fra sin Gaard, fordi denne ikke var i tilbørlig Stand, skiondt den dog i hans Besiddelsestid var blevet langt bedre end han modtog den. Vel gaves der en Mængde retssindige og menneskekærlige Jorddrotter, som ikke handlede saaledes; men Magten dertil havde de, og hvad de selv ikke gjorde, skete tidt af egenyttige Ridfogder eller Forvaltere. Mange Steder kunde det da vel skee, at naar en ringe og faldefærdig Gaard var blevet fæsteledig, udsøgte man en Karl paa Godsset, som havde arvet lidt Penge eller ved Vindskibelighed lagt sig noget til Bedste, og befalede ham at fæste Gaarden; og blev han da ødelagt ved den, blev han siden uden Barmhertighed sat fra Gaarden, og Kone og Børn maatte gaae og tigge, medens han som "Gaardforsidder" maatte aftiene sin Restance ved Ugedagsarbeide paa Herregaarden! — Herremanden var pligtig af sit Gods at stille Soldater til Regimenterne, og nu nyttede Man undertiden den Skræk, Bunderkarlene i den Tid havde for at komme i Kongens Tjeneste, til at bevæge en Karl til at modtage en Gaard paa hoist utilbørlige Vilkaar. — Den Ret, Jord=

drotterne havde til at ove Skifteret paa deres Gødsfer, blev ei heller uden Misbrug. — Fra gammel Tid var der tillagt Herremanden som Husbonde en Strafferet over sine Bønder, som til sin Tid unægtelig havde virket velgjørende, saa at vistnok Hullet og Træhesten paa Herregaardene mangen Gang havde hindret Lughusenes Overbefolkning. Men nu blev ogsaa dette misbrugt, og den Ret til at straffe, der ogsaa var Jorddrotten og hans Folk indrommet ved Høveriet, gav Anledning til, at Ladefogdens Pidsk var i Gang langt mere end tilbørlig, tidt endog paa opvovende Maade. — Saadan var i det Væsentlige Bøndens Tilstand, i det mindste naar han havde et umildt og uchristeligt Herkskab, for hvis Myndighed Loven da ei satte tilbørlig Grændse. Men slikt ondt Herkskab timedes Bønden ei fielden i de Dage, da Jordegødsfer allerede begyndte at blive Gienstand for Kiøb og Salg og Prangen, da Adelen for en stor Deel begyndte at skille sig ved de fædrearvede Eiendomme, og disse da tidt kom i Menneffers Hænder, der ei længer, som de tidligere Giere, tænkte paa at overlade Gødsfer i god Stand og uforhutlet til deres Børn og Efterkommere, men meest attraaede at giøre sig den størst mulige Fordeel ved at udsuge og udpine Bønderne. Udførlig kan Man finde Bøndens daværende sorgelige Tilstand beskrevet i Bergsøes ypperlige Levnedsbefrivelse af Grev Reventlov.

Under alt dette forarmedes da Bønderne daglig mere og mere, deres Tænkemaade fordærvedes, de forhærdedes i Trællesind, og væbnede sig mod Udsugelserne med List og en uindskrænket Mistanke til Alle. Saadant rørde vor Frederiks Hierte. Med ædel Aand havde han under sin Kongelige Faders Sygdom og Svaghed, som dennes Medregent, grebet Statens Nor. Da den ædle Grev Reventlov,

hvis Bærd vor Konge alt i den unge Alder forstod at skatte, engang gjorde denne Herre opmærksom paa Bondens ulykkelige Stilling og yttrede, at der vel engang i Tiden maatte gøres noget til hans Bedste, svarede den unge høihiertede Drot, at det var nok bedst strax at tage Tingen fat. Nu blev Landbo-Commissionen nedsat. Den 20de Juni 1788 underskrev Kongen Forordningen om Stavnsbaandets Løsning; og til Minde om denne glædelige, evig mindeværdige Begivenhed opreiste taknemmelige Medborgere Frihedsstøtten udenfor Vesterport. Snart fulgte den ene glædelige Forbedring efter den anden. Bonden kan nu som fribaaren Mand bygge og boe hvor han vil i Kongens Riger og Lande; sine Gaarde og sine Marker, men ikke sine Bønder, kan Herremanden sælge; Soveriet blev bestemt ligesom Bondens øvrige Rettigheder og Pligter, saa at han nu veed, hvad der kan kræves af ham; Soldaterne udskrives til Krigstjeneste, men stilles ikke længer af Godseierne; Bonden, som fæster Gaard, modtager denne og Besætning ved Syn, og er ikke pligtig at aflevere den i bedre Stand, end han har modtaget den. Ved vor Konges høimodige Understøttelse og Foranstaltninger ere desuden mange Bønder satte i Stand til at købe deres Gaarde og blive Selveiere.

Lægge vi nu hertil de andre velgiørende Forandringer, som gik Haand i Haand med disse: Handelens Frigivelse, Søfartens Opblyndning, og saa meget mere; da skionne vi, hvilken uvirkelig Hæderskrandslutid og al Fremtiden er pligtig at flette om vor nu alderstegne Konges Tøse, som endnu ufortrøden fortsætter sit saa hæderlig begyndte Bærk, og med taknemmelige Gierter sige vi, at saa længe som i Danmark Bonden gaaer bag sin Ploug,

Skal Saga mindes Fredriks Daad
 Og alle Dancks Glæde.
 Gud velsigne vor Konge!

4.

Tale, holdt i Horsens lærde Skole

den 14de April 1834.

(Den 14de April 1834 vare 50 Aar forløbne, siden Kongen som Kronprinds den 14de April 1784 tog Sæde i Statsraadet, og begyndte sin vigtige Deeltagelse i Rigets Bestyrelse. Denne Kongens Jubelfest maatte være alle gode Underfaatter dyrebar; men da Han havde ved Resolution af 14de December 1833 fra- bedet sig festlige Foranstaltninger i den Anledning, blev alene denne Tale holdt paa Skolen i Dørværelse af samtlige Lærere og Disciple. For og efter Talen blev en Psalmes affunget.)

Kjæreste Venner, ældre og yngre!

Rettelig og viselig bøde vore Fædre at ære den, som er Vre værd, og at lade Fortienesters Minde boe levende i taknemmelige Hjerter. Rettelig og viselig bøde de ligesom Oldtidens Græker, at mærkelige og minderværdige Dage skulde ihukommes, og fortiente Mænd holdes i Vre, paa det at hæderlig Daad kunde nyde forskyldt Erkiendelse, at Tak ei skulde mangle for Velsaad, og som en af vore Digtere siger:

at til Exempel det for Sonner kunde blive,
 at ingen Mand saa glæve forlorede sin Ppris.

Er dette da en Regel, med hvor meget bedre Føle høitideligholde vi en Dag som denne idag, der for vor aller-naadigste Konge er en ligesaa stelden som for alle Dancks dyrebar Festdag. Det er idag et halvt hundrede Aar siden

vor Konge begyndte at regiere Dannemarks Rige. Hvilken fielden Lykke er saaledes faldet i vort Fædrenelands, faldet i vor Lod! Ikke siden Gorm den Gamles og Harald Blaatands Dage har Forsynet ladet nogen Dannefonge styre Riget i et saadant Rum af Tid, uden alene hiin fieldne Herre, høilovlig Ihukommelse Kong Christian den Fierde, med hvem vor nuværende ærværdige Konge ogsaa i anden Henseende har ikke liden Lighed.

Det var da idag for et halvt hundrede Aar siden, at en Forandring skedte i Dannemarks Rige, hvis velgiørende Folger med Guds Hielp skulle udstrække sig til al Fremtiden, ja hvis velsignede Virkninger danske Folk indtil sildigste Tider aldrig skulle ophøre at prise, og at takke Forsynet for. Kong Christian den Syvende var da Dannemarks Konge. Piemsøgt af Alherren med Sygdom og Svaghed, og nedboiet ved modte Gienwordigheder, trængde han til en hjælpende Haand, der kunde lette ham Kronens Bægt, trængde til En, der kunde overtage det "Arbejde at regiere," der nu var blevet den Mødige for svart. Og denne Hielp fandt han, hvor enhver Fader helst onsker og beder Gud om at finde den, i en kiærlig, trofast og ædel Søn. Kronprinds Frederik, den ædelige Drot, der nu klæder Danrigets Kongestol, var dertil af Forsynet kaldet. Fra spæde Barndom af hærdet ved Afholdenhed, vænnet til Arbejde, havde han fra tidlige Ungdom dannet sig til sin Bestemmelse; tidlig havde hans høie Siel inddruffet ædle Følelser, og tilegnet sig hiin Alvorsaaand, hiin Sindighed, hiin faste Willie, hiin Arbejdslyst, som giver Kraft og Dygtighed til Anstrængelse. I den Alder, da Mangens Tanker og Hu endnu kun er henvendt til adspredende Forslystelser, eller endog loffes af Sirenernes farlige Tryllsange, var han allerede modnet til Mand i Mand og Tæn-

kemaade. Han tog, efter sin Kongelige Faders Ønske og Bud, paa denne Dag Sæde i Statsraadet, og blev sin Faders Medregent. Fra den Tid har, som vi vide, vor høitløfede Konge været Danmark's Riges Styrrer.

Som det med Føie ansees for en af de største Velgierninger, Guds Forsyn kan skienke Riger og Lande og enhver enkelt Mand i Landet, at de leve under en viis og retfærdig Regiering; saaledes sømmer det sig vel for Undersaatterne, at de i taknemmelige Hjertes are en god Konge, og i Mindet tilbagefalde i det mindste nogle af de Prover, der ere givne paa en viis og ædel Anvendelse af Magten. Ved hvilken Leilighed skulde da dette heller finde Sted end idag. Saa vidt som Danmark's Rige udstrækker sig, saa vidt som Siette Frederik's Kongespjir naaer, vil man, ligesom ellers saa og især paa denne Dag, taknemmelig mindes og med Glæde ihukomme, hvad han har været for Land og Rige. Skulde da Glæden ikke ogsaa yttre sig her i Musernes Helligdom, her, hvor en talrig Ungdom nyder godt af Kongens faderlige Omhu ogsaa for Videnskaberne og de dem indviede Læreaanstalter, og dannes til engang at vorde hans brave og duelige Undersaatter, til med Troskab at tiene Konge og Fædreland. Men inden vi gaae over til særlig at tale om vor Konges Daad, lader os i denne festlige Stund først forsøge, om end kun i Almindelighed og med svage og ufuldkomne Træk, at danne os et Billede af en god Konge.

Og under hvilket smukkere Billede kunne vi vel forestille os den gode Konge, end under det af en kærlig Fader for Land og Rige. En Konge er sat af Gud til at sørge for saare Mange; ikke hans Undersaatter alene, ogsaa andre Folkes og hele Menneskeslægten's Vel har han,

saavidt det staaer til ham, at bære Omsorg for. Men dog er det især hans Undersaatter, der ere Gienstand for hans faderlige Kiærlighed. Mod dem viser han sig som en Fader ved Omhed og Mildhed mod Alle, ved Eyst til at gjøre Alle vel, ved kiærlig Deeltagelse i deres Sorg og Glæde; men sin Kongepligt i Almindelighed opfylder han især ved at henvende sin Tid til Religionens Haandhævelse, til Retfærdigheds Fremme, til Næringsveies Udbredelse, til Konsters og Videnskabers Befordring. Herom i Korthed nogle Bemærkninger.

Til de Idrætter, der udmærke og pryde den gode Konge, regne vi den blandt de vigtigste, at han haandhæver Religionen. Herved vil han med det samme fremme borgerlig Lykke og Folkeheld i alle Retninger, alt som sagt er i Guds Ord: søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, da skal alt andet Fornodent gives Uder som et Tillæg. Ja er der vel Noget, der mere styrker Kongernes Throne og fremmer Borgersamfundets Vel, end det at Guds Ord holdes i Agt og Ære. Og hvorved skulde da en Konge bedre fremme paa eensgang sit og Folkets Vel, end ved at hædre Guds Ord og vise det al Ærbodighed. Hvad er al menneskelig Gierning, naar den ei forædles ved Gudsfrygt; hvad nytter al Verdens Klogskab, naar den ei ledsages af en ædel Tænkemaade, som dog Gudsfrygt alene kan fremkalde! Men dersom da Frækhed aabenbar angriber, hvad der er alle Christne helligt, eller Raadighed udbreder sin Forgibt, undergraver Sæderne, ødelægger Uskyldighed, da er det ei alene Guds Sag, en Konge antager sig, naar han ved Love sætter Skranker for saadant Uvæsen, men han forsværer tillige Borgernes Rolighed, der ved hiint forstyrres, Samfundets Rettigheder, som aabenbare krænkes; og at afsværge dette, saavidt men-

menneskelig Magt i sin lovlige Anvendelse formaaer det, er visseelig en af en Konges helligste Pligter. Dog er det ikke nok, at han afværger det Onde, han bør ogsaa fremme det Gode; og det gjør han i Henseende til Religionen blandt andet, naar han stedse lader Guds Ord være sig dyrebart og helligt, sætter, saavidt det staaer i hans Magt, gudfrygtige og christelige Mænd til at være Ordets Forkyndere, og i det hele altid viser Grefrygt for Gud. — Ved Siden af Religionens ligge Retfærdighedens Pligter; disse ere den gode Konge ikke mindre hellige end hine; thi Gudsfrygt og Retfærdighed ere de to Grundpiller, hvorpaa ethvert Borgersamfund hviler, og uden disse kan ingen menneskelig Forening ret længe blive ved Magt. Men til Retfærdighedens Fremme hører, at Loven er eens for Alle og anvendes eens paa Alle, at Stand ei gier Forskiel i Forpligtelsen til at lyde Lov og Ovrighed, at Dyd og Dygtighed bane Manden af ringe Stand lige saa vel Vej til bedre Stilling som Manden af høi Herkomst, at Embeder tildeles — saavidtsom menneskelig Klogskab formaaer at skionne — ikkun til Duelige og Værdige, at Byrder og Afgifter ere bestemte i passende Forhold, at hver Mand, endog den ringeste, søges hjulpet til sin Ret, at ogsaa den Fattige og Lidende ydes den Hielp, som christen Tro byder, endelig at borgerlig Frihed hævedes og udvides saa meget, som det paa nogen Maade kan bestaae med det almene Vel. Hvor Kongen saaledes søger at haandhæve Ret og Retfærdighed, der udbreder samme Følelse, samme Nidkærlighed sig let til Bestyrelsens enkelte Grene. Og hvor da forsætlig og modvillig Overtredelse af Loven vover at yttre sig, vil den onde Gierning ikke lettelig undgaae fortient Straf. Ogsaa Misbrug af Embedsmyndighed vil den retfærdige Konge, saavidt det staaer

i hans Magt, søge at forebygge. Skulde det da end skee, at der i et Rige kan findes enkelte af de Bydende, der misbruge Magten, eller hvem Retfærdighedsbudet ei altid er noksom helligt, da hører dette til de Ufuldkommenheder, der ere uadskillelige fra alle menneskelige Indretninger, som ingen Kongevælddom, men kun en forædlet Folkeaand, aldeles kan hindre, og hvori den gode Konge, skiondt han med Alvor søger at haandhæve Lovene, kan være lige saa uskyldig, som deri, at Tyven rover Gns Eiendom eller Morderen Gns Liv. — Men er det en Kongepligt at haandhæve Ret og Retfærdighed i Land og Rige, er et gudfrygtigt Folkes uskromtede Rærlighed og Tillid Thronens Støtte, da søger og Landsfaderen saavidt muelig at løsne de Baand, som fængsle ærlig Slid og Virken. En god Konge søger da ved passende Love at befordre og saa meget mulig frigjøre Næringsveie og fremme menneskelig Virksomhed, han søger at gjøre det, saavidt det staaer til ham, let for Enhver, som vil og kan, at erhverve. Sver vigtigt dette er, indsees let. Naar Markerne ligge udyrkede, Plougene sonderbrudte, Hytterne staae ode eller faldefærdige, naar Mangel paa Virksomhed gjør Arbeidrens Haand kraftesløs, saa at Armod leirer sig om hans Baaning; naar Menneffer forlade det elskede Fædrenelands, Enhver dog saa kiære, Grund for at søge Livs-Ophold og lykkeligere Kaar i fremmede Egne; naar endog tryk-kende Nød fylder Fængslerne med Misdædere, Saarer rinde, og Sorg er overalt til Huse: da sukker Menneffen, da staaer det ilde til med Konge og Fædreneland og Medborgere. Men naar derimod en Landsfader med trofaste Raadgivere, som i Frankerige Hendrik den Fierde med sin Sully, eller — vi behøve ei at gaae saa langt for at hente et Exempel — vor Frederik med N. P. Vernstorff

og Reventlov, arbejde i Forening til Landets Vel, saa at Agerdyrkning opmuntres, Markerne sees frugtbare, Tilfredshed og Glæde indfinder sig under Landmandens Tag; naar Kiøbstederne kunne modtage Landets Overflodighed for at meddele den til andre Lande, som have den behov; naar ved flittig Virksomhed Jord og Hav bringes til at overgive deres Skatte til den forædlende Flid; naar Søfarten sætter de mange Øyer og Kræfter i Bevægelse, vækker Aanden, nærer Dygtigheden: hvor vækkes da ei ved alt saadant menneskelig Flid og Virksomhed, hvor hæves ei den menneskelige Aand, hvor varm opstiger da ei Tak til Gud og Konge fra skionsomme Hierter; hvor bidrager saadant ei ogsaa til, at Enhver kan finde sit Udkomme, hvor udbredes derved Lykke og Velvære! Saa søger den gode Konge at bringe det dertil, at de Betingelser ere tilstede, hvilke en berømt Skribent har fremsat som det Væsentlige af et Folkets timelige Lykke: der er Ret og der er Brød for Enhver. — Endnu staaer een tilbage af dem, vi nævuede som nogle af en Fredsfyrstes Kongepligter, den: at søge almeennyttige Kundskaber udbredte, at elske og at fremme Videnskaber og Konster. Disse ere ligesom Menneskelivets Smykker og uskatteerlige Prydelser. Skulde Mennesket vel alene arbejde og trælde for dette Livs Næring? Skulde Intet af hvad der forædler Livet og giver det ligesom et høiere Værd, tildrage sig hans Opmærksomhed, vinde hans Kiærlighed? Skulde han da glemme sin høiere Bestemmelse?

”Hans Mafsyn af Skaberen dannet jo var
Paa Himmelen Synet at fæste.”

Visseelig bør Aandens Krav i høi Grad have sit Fortrin fremfor Legemet, og ingen Stræben agtes værdigere end den, der ogsaa fremmer Aandens Dannelse og især i intet

Forhold taber af Sigte, at Mennesket er bestemt til evig Tilværelse efter Jordlivets Dage. Mon desuden noget Menneske vel heller i selskabelig Forbindelse kan undvære en Landsdannelse, der passer med den Stilling, hvori han er sat? Mærker dog ei Enhver, at der gives en Trang, som er tilbage, naar endog de almindelige Naturens Fordringer ere opfyldte! Mon det var uden Grund, at en Socrates tilraabde sine haabefulde Disciple: ofrer til Gratierne? Eller vinder ikke Mennesket saa meget forud i Omgang, som han under lige Omstændigheder veed at udbrede en rigtigere Smag, en større Tækkelighed over ethvert sit Foretagende. Den gode Konge vil derfor stedse søge at opmuntre Konster og Videnskaber hos sit Folk, vel vidende, at de, foruden den Nytte, de umiddelbar yde Statstjenesten, endnu ere af større Vigtighed som de, der udbrede Dannelse, og, i det de luttre Smagen, tillige forædle Hiertet og Tænkemaaden. Han vil gaae ud fra den uden Tvivl rigtige Grundfætning, at almindelig gavnlig Underviisning, som leder Mennesket til Kundskab om sine Pligter og til Duellighed i sit Kald, bør staae aaben for Enhver, fra ham, der fødtes i Armod, til dem, der omgive Thronen; men at Keilighed maa aabnes for de dertil Opvakte til at uddanne høiere Evner, saa at der altid maa være dem, der ved omfattende og alsidig Dannelse og den Hiertets Adel, som dermed bør følge, vise Menneskelivet i en forædlet Skikkelse.

Saa have vi giennem enkelte Træk søgt at beskue Villedet af en god Konge og af hans Idræt især i Fredens Dage. Men nu den samme i Krigens og Farens Stund. — Da er hans Virksomhed om'uelig dobbelt; med utrættelig Anstrængelse færdes han Nætter og Dage, skaaner sig hverken for Arbeide eller Møie, opluer Alle med den Mand,

det Mod, der boer i, med den store Idee, der opliver ham selv, den: at Alt maa opoffres, naar det gielder Fædrenelandets Vel; at naar dets Hæder kan høvedes, dets Selvstændighed bevares, da er intet Offer for dyrt; at i hvordan end Udfaldet af Kampen skal blive, — thi derfor raader en høiere Haand, — men i hvad der end skal mode, ja om end Alt skulde tabes, skal dog Vren blive urørt, uantastet, ubeskaaret. Da viser han det fuldendte Billede paa Stanhaftighed; da sees han som den prøvede Mand, hvis Værd Gienvordighed og Ulykke forhøier, som det hedder:

I Ilden prøves Guld saa rød,
Mands Mod og Kraft i Nød.

Saa staaer han som den høihiertede Styrrer fast og kæk og modig ved Statens Roer. End naar det sortner omkring ham, naar Stormene hvine og Volgerne skumme, naar Tordenens Brag, der ruller over hans Hoved, og Lynenes Knittren, der slaae ned ved hans Side, synes at maatte forfærde selv den Modige: da staaer han uforfagt som en Mand; med Haanden paa Styret og Diet mod Himlen venter han derfra Beskiærmelsen og Hjælpen til at trodse Uveiret og føre med Guds Bistand Skibet frelst ind i den onskede Havn. — Saa stod vor Konge i Ulykken, og Forsynet velsignede hans Daad, og førde ham med Statens Skib over det oprørte Hav uskadt i Havn!

Dette være os et Slags Billede af en god Konge. Men forgiæves var det, at jeg søgde at tale i Almindelighed, og uden Hensyn til Land eller Folk at skildre den gode Konge. Det har dog ei kunnet undgaaes, at jo vore Tanker maatte henvendes til vor høitelskede Herre, at vi, skattende hans Kongeværd, maatte see Danmarks Tilstand skildret, gienkiendte vort Fædreneland, og skionuede paa

vor Lykke under en saadan Landsfader. Thi er der vel noget af de Træk, vi have tegnet, som ikke passer paa ham; er der vel noget, af hvad vi have anført, som vor herlige Konge ei har erkjendt at høre til hans Regentpligt? Have vi ikke i Fred og i Krig seet hans Kongedaad! Har han ikke i al sin Gierning just havt for Øie at fremme Gudsfrygt, Retfærdighed, slittig Virksomhed, nyttige Kunstfabers Udbredelse. Har han ikke havt Folkets Vel stadig i Tanke, og aldrig anseet noget Offer for stort, naar dette Niemeed kunde opnaaes. Har han ikke med en Mildhed uden Ege udøvet sin store Magt, skaanet, hvor han kunde viist Strængthed, hjulpet, hvor Nøden kom ham for Øie, viist Deeltagelse i saa Manges Lidelser og Sorg, foregaaet med Exempel paa alle Kongepligters samvittighedsfulde Opfyldelse, viist en beundringsværdig Arbeidsomhed og Dygtighed som Forretningsmand, været en retfærdig Konge og Herre imod Alle, Høie og Lave, Fattige og Rige! Vidner derom I, hvem han hævede fra Trældoms Kaar op til at være frie Borgere; vidner I, hvem han mennefskiærlig sikkrede mod Mishandlinger; vidner I mange, som saa tidt saae Taaren perle i hans Øie, saa tidt saae den rinde paa hans Kind; vidner I, der have modtaget kiærlig og hoimodig Hielp af ham, I mange, hvis Nød han lindrede, hvis Trang han mildelig afhjalp, og langt fra selv at regne sig dette til Fortieneste, meget mere betragtede det som en Retfærdigheds Sag, som en ligefrem Pligt at handle saaledes. Saaledes har Verden lært at kjende ham som den gode Konge.

God Gierning har Guds Velsignelse med sig; skulde da et velført Kongelig ikke have den! Det har den, og vor Konge har, trods store Uheld og mange Gienvordigheder, i høi Grad havt den. Svorledes Guds Velsignelse

har været med denne ved Mand og ved Hierte lige uskellige Herre, og hvad han derved i den lange Tid har udrettet; det vilde vi kunne skionne, i det vi nu ville anstille en Sammenligning mellem Dannemarks Tilstand, som den er nu, og som den var for 50 Aar siden.

Hvorledes, spørge vi, saae det vel ud i Dannemark for 50 Aar siden? Si behøve vi stort at grandstke i Kronikerne; der leve end iblandt os Mænd, som ikke have hørt det men selv seet det. Vende vi da først vort Blik til den hæderlige Bondestand, der, at jeg skal laane en anden Forfatters Ord, fiern fra Thronen saa let kan glemmes, skiondt den i sit Ansigtets Svæd støtter den; da er det jo bitterligt, hvorlunde det Overherredomme af Jorddrotterne, under hvilket Bonden i Aarhundreder havde staaet, og som jeg antager, var oprindelig indført til hans Bedste, Tid efter anden var saaledes udartet, at han da tidt maatte sukke derunder; det mindes endnu, hvor forkuet og forarmet Bonden mangensteds var, hvorlunde det trykkende Stavnsbaand gav, især i Jydland, Anledning til hyppige Udvandringer, hvor usle Bondens Huse, hvor ilde dyrkede hans Marker, hvor maadeligt hans Dvæg, hvor udslebede hans Heste tidt vare; et Dienvidne har skildret os noget af dette, naar det hedder i Visen om S. C. Bernstorff:

Seu Hytten, hvor de barske Vinde
 Maae rystende Olding i sin Krog,
 Se Engens grønne Pragt forsvinde,
 Suart Vand og Mos dens Sted indtog;
 Se den af Klunte skulte Ager,
 Væs der, at Dyrkeren var Træl;
 Ja se det magre Dvæg, som tager
 Udi sin Herres Vaande Deel.

Hvor sielvent var det i den Tid, i det mindste paa mange Steder, at en Bonde kunde læse og skrive, hvor meget manglede han derved i Midler til sin Lands Dannelsse, og hvor udsattes han ei for Uret og Bedrag. Og hvad der var det værste og for Menneskevennen sorgeligste, hvor leed ei endog hans Tænkemaade under Trælle=Agat, saa at Mistillid og Mistro til Alle opkom i hans Hierte. — Nu betænke man, hvorledes det stod til i mange andre Henseender; at Handel og Søfart, der giver saa mange Mennesker Næring og Brod, lammedes ved besværende Vaand, at især Kornhandelen paa Norge, saa vigtig for begge Riger, var betydelige og skadende Indskrænkninger underkastet; at Næringsveiene paa mange Maader vare indskrænkede, og Laugstvangen overdreven; at Sager for Retten tidt kunde vare næsten hele Slægtsfølger igiennem, og meget mere deslige, som ei endnu kan være forgiettet. Ogsaa Landets Forsvar var ringe, for en stor Deel betroet til fremmede ledede Arme, til Mennesker, som kun ved den haardeste Krigstugt kunde holdes i Lydighed og Orden, hvorpaa, som paa Troskaben, der tidt dog kun var lidet at stole. Og skal jeg endelig ogsaa vende Blikket til vore Latinskolers daværende Tilstand, da veed man jo, at hvad der lærdes, om end grundig, tidt kun var Lidet, at stor Raahed herskede hos den Ungdom, der dog ved Videnskabernes Dyrkelse snarest skulde ventes dannet til tækkelige Sæder, og som da igien med haarde Midler maatte holdes i Awe, saa at Riis og Ferle hver Morgen blev lagt frem paa Skolebordene, og man hardtad reent syndes at have glemt Fædrenes heilige Tænkespog, at et godt Ord kan finde et godt Sted.

Lader os derimod betragte den nuværende Tilstand i Land og Rige, saaledes som den ved vor Konges beun-

dringsværdige, nu i et halvt Aarhundrede virkende, kraftige Villie, ædle Mand, og utrættelige Daad er blevet; hvad see vi da? En Bondestand i Besiddelse af lovbestemte Rettigheder, underviist, dannet efter sin Stand, lykkelig ved borgerlig Frihed, mangeskeds ved Giendom tillige; mange borgerlige Forhold bedre ordnede ved vise og gode Love; den Fattige i det mindste saavidt forsoget, at han kan leve som et Menneſke, og ei ved Nød skal bringes til Misgierninger; Næringsveiene i hoi Grad frigjorte (alle Indskrænkninger staaer det ikke i en Regierings Magt at borttage); almecennyttige Kundskaber paa mange Maader udbredte, Handel og Søfart og saa mangen anden gavnlig Virksomhed fremmet, Rettens Pleie forbedret, og hos vor ædle eiegode Konge den agtværdigste Eyst til at fremhielpe, hvad der i nogen Maade kan bidrage til Folkehæld. — Og hvilke glædelige Virkninger af alt dette falder ikke Enhver i Dinene som Frugter af vor Konges velsignelsesrige Virksomhed. See vi ikke i det Hele et veltænkende ædelt Folk, lykkeligt og skionnende paa sin Lykke; møder ei vort Blif glad Tilfredshed hardtad alle vegne, i Bondens lave Stue, under Haandværksmandens tarvelige Tag, selv i den Fattiges ringe Vaaning? Skuer ikke vort Die, for at laane en beromt veltalende Forfatters Ord, "følgende Agre, hvor forhen ode Heder trattede Diet, indbydende venlige Boliger, hvor forhen Hytten neppe dækkede sin Indvaaners Armod," flittig Bindskibeligbed og Arbeidsomhed, hvor forhen lade Hænder følede liden indvortes Drivt, ingen udvortes Opmuntring til Anstrængelse! Med hvilken Glæde betragter ikke Menneſkevennen nu Bondens veldyrkede Marker, hans vel nærede Dvæg, hans velvedligeholdte Huus og Hauge, hvor Plantning og Udpyntning noksom vidner om Beboerens Lykke

og Tilfredshed med sin Stilling. Er det ikke som om alt dette i Forening tilraabde Velskueren: se her en faderlig Regierings velsignede Frugter! Og skulde vi kunne erkiende dette uden at prise den Konges Gierning, hvis ædle Virken bidrog saa saare meget til det altsammen? — Nu Samfærseleu paa Havet, som giver Velstand og Brød, hvor er den ikke lettet for den Søfarende. Vise ei Fyrene i den bølsmørke Nat og advare om de blinde Skæer, endog om de landløse Grunde. Vilde ei Søfort, som Regieringen lader udgive, Lodser, som ere ansatte, Mærker, som ere anbragte, Sømanden en Veiledning, som han tilforn mangensteds maatte savne. Derfor som en af vore Digttere nylig har sagt,

Eaa længe som et Skib, en Vaad
Gaaer giennem Sund og Stræde,
Skal Saga mindes Fredriks Daad
Og alle Danstes Glæde.

Nu de mange nyanlagte, de mange forbedrede Landeveie, som bidrage saa meget til Samqvem mellem Landets forskjellige Egne og saa særdeles lette Landmandens Afsetning; nu de i det hele forbedrede Befordringsmidler, hvorved Forbindelse mellem Mennesker saa saare fremmes; nu Indretning og Forbedring af saa mange Stiftelser der befordre det almindelige Vel! Nu vore Skoler. Vidne ikke de Prover, som anstilles, om at nyttige Kundskaber meddeles; og vidne ei den anstændige og takkelige Udfærd, de sunde aabne Ansigter hos en livsglad Ungdom om Dannelse til det Gode, om Opdragelse til Skikkelighed og Ufrbarhed under en sømmelig og christelig Behandling. — Nu Fædrenelandets Forsvar. Vaier ikke Dannebrog stolte som i Fædres Dage paa egne og fremmede Kyster; er ikke det fortladne Hav stedse fremdeles de Danstes Bei til Roes og

Hæder! Gi længer betroes Landsforsvaret til hyrede Ud-
lændinger; den hæderlige Bonde, der elsker sit Fædrene-
land og den Konge, der har gjort saa meget for ham,
værger selv sin Odel og Gie; og i Farens Stund er hver
Dannemand rede at drage Sværd for Konge og Arne. —
Endelig nyde vi en borgerlig Frihed, som saa Nigler ere
saa lykkelige at eie. Men her ville vi iagttage en gammel
Ritsmands Bud: at begynde vigtige Undersøgelser med en
Ordforklaring. Ved Frihed, mærke man, forstaaes ikke
"Ret til at gjøre hvad man vil," thi en saadan Ret har
intet Menneske, end ikke den mægtigste Konge, men Frihed
er Ret til at foretage Alt, hvorved man ikke skader en
Anden; og da det er nødvendigt, at i Staterne Enkeltes
Frihed maa i nogle Stykker indskrænkes med Hensyn til
det Heles Bedste eller for det almene Vels Skyld, saa
forstaaer man især ved borgerlig Frihed: at Lovene saa
lidt som mueligt lægge Baand paa den Enkeltes Virksom-
hed, at Enhver kan arbejde, virke, tænke, og yttre sine
Tanker med saa liden Indskrænkning, som det almindelige
Bedste nogenlunde tilsteder, og saalænge anden Mand ikke
derved forurettes eller skades. Lighed mellem Undersaats-
terne er heller ikke det, at Alle ere i lige Stand og Vil-
kaar, thi det er en Umuelighed, at saadant kan finde Sted.
Egtesom nemlig i ethvert Borgersamfund Nogle maa byde,
Andre maa lyde, hvorved Ulighed i Stand og Stilling
nødvendig opstaaer, saaledes er og Ulighed i Formue
uundgaelig, thi det vilde være ligesaa unaturligt som ska-
deligt, om Flid, Stræbsomhed, Tarvelighed ei skulde kunne
finde sin Løn i stigende Velstand, Dovenskab og Odselighed
sin Straf i Mangel og Trang. Men Lighed i en Stat er
det, at Alle ere lige for Lovene, at Afgang til Lovens
Beskærmelse er lige for Alle uden Hensyn til Stand og

Wilkaar; saa at disse lige alvorlig true den Høie og den Lave, naar Overtrædelser begaaes, og at de give den Ringe ligesaafuldt som den Mægtige den Sikkerhed, han ikke selv kan forskaffe sig. Erkiendes og overveies dette rettelig, da skal det visseelig med Sandhed siges, at neppe mange Borgersamfund besidde borgerlig Frihed og Lighed i den Grad, i hvilken vort lykkelige Fædreland under Siette Frederiks milde og faderlige Scepter er kommet til at eie disse dyrebare Goder.

”Er Danmark end lille, dets Lykke er stor,
 Thi Frihed og Fred blandt os boer.”

Men ei var det ret eller tilbørligt, om vi, ved at tale om vor Konges halvhundredeaarige Daad til Bedste for Lande og Folk, vilde lade vort Blik mest dvæle paa det Legemlige og Udvores, og, ikke tænkende paa Mandens høiere Fordringer og hvad den vedkommer, vilde glemme, at vor fældne Konge søgte tillige at fremme, hvad der er det vigtigste til Folkehæld: Gudsfrøgt og christelig Tro, Videnskaber og Mandsdannelse. Menneket lever ikke af Brød alene; Mennekesamfund bestaae ikke ved timelig Næring alene. Høiere end Legemet's er Mandens Krav. Men ogsaa i den Henseende har denne Herre, som vi i Sandhed kalde en Konge af Guds Raade, virket og udrettet meget, som maa blive til varigt Held for Riget. At Guds Ord maa boe rigelig iblandt os, rettelig forkyndes, og Ungdommen deri oplæres; det har han tidt tilkiendegivet at være sin Kongelige Villie. At Mandens høiere Opvækkelse var hans Uttraa, derom vidne de omfattende og efter Plan fortsatte Foretagender, som gaae ud paa Almue=Ungdommens Underviisning og christelige

Dplysning. Man tænke dog, hvad det er, at der i et heelt Rige hardtad ikke gives et Menneſke, ſom jo kan læſe i Bog, ſom jo har faaet en ordentlig Underviisning i ſin Chriſtendom, tildeels er meddeelt anden nyttig Kundſkab tillige. Herom vidne fremdeles de ſtore Forbedringer, ſom Univerſitetet og de lærde Skoler i hans Tid have modtaget, de Summer, han anviiſte til Kirker og Lære-Anſtalter, de Kongelige Opmuntringer, han ſaa tidt tildeelde udmærkede Videnskabsmænd, og det ei alene danſke, ogſaa fremmede. Er det i Sandhed en Gud velbehagelig Gierning, en Konge gjør, naar han drager Omſorg for, at de Gyner udvikles, ſom Gud betroede Menneſket, at Enhver dygtiggjøres til det Kald, han ſkal rogte, at Lærdom og al gavnlig Kundſkab befordres; ſaa ſkal ogſaa dette vidne om, at vor Konge baade frygtede Gud og ommelig elſkede Videnskaberne. Saa ſkal Eftertiden med Samtiden taknemmelig mindes de nye Midler til almennyttig Kundſkabs og derved til god Tænkemaades Udbredelse, der ogſaa kom til at forherlige denne vor Konges Regiering: Dpretteſen af en militair Hoifkole, af et polytechniſt Inſtitut, Indførelſen af den indbyrdes Underviisning, hvorved nyttige Kundſkabs Meddelelſe til den talrige fattige Ungdom ſaa færdeles lettes. Og ſaaledes ſee vi, hvorledes vor Konge, efter i 50 Aar at have arbeidet paa Folke=Dplysning og Folke=Forædling, nu har kunnet beſtemme at ville indføre raadgivende Stændeforſamlinger i ſit Rige. Af alle Stænder vil han kalde Undersaatte, endog Bonden i ſin Badmelskoſte, til at give Raad og Betænkning om, hvad der kan ſkionnes at være Folkets Viſke, Land og Rige til Gavn og Vaade. Den Almægtige lade ogſaa denne vor Konges Gierning blive kronet med Veſſignelſe, at Guds Vre og Folkets ſande Vel derved maa fremmes!

”Saa blev det Kongens Vaade
 I Alderdommens Aar
 At hofte, hvad han saaede
 I kraftig Ungdoms Aar.”

End maae vi ikke glemme blandt vor Frederiks mange Fortienester at nævne den: at næst Guds Bistand vort Fædreland ved hans Omhu og faderlige Forsorg saa mange Aar igiennem har nydt og nyder saavel indvortes som udvortes Fred. Medens Europa under den store og almindelige Krig, som Omvæltningen i Frankerige gav Anledning til, var Skueplads for den sorgeligste Blodsudgydelse, lykkedes det vor ædle Konge ved Forsynets Hielp og med troe Tienere til Raadgivere at bevare os i mange Aar den udvortes Fred, og ved sit Forhold tilvinde sig og Danmark en moralsk Værdighed og alle fremmede Magters udeelte Hviagtelse. Den mindes endnu, den for det da samlede Tvillingrige og for vor Konge saa ærefulde Tid, da de mægtigste Regjeringer i Europa beilede til vor Konges Venskab, da Frederik og Bernstorff med Guds Bistand hævdede Rigets Selvstændighed og Ure, medens Folket her hjemme følede sig glad og lykkelig ved de mange Forbedringer, der i det Indvortes bleve iværksatte, og da det gik, som en af vore Digtere nylig har sagt:

Det spurgdes over Stranden,
 At stolte af hinanden
 Var Drotten og hans Folk.

Da blev vort Fædreland endog en Gienstand for Misundelse blandt de andre Europas Folk, da det var nær ved at vi vare de eneste, hos hvem Markerne dyrkedes i Ro, medens Fredens Sysler ogsaa paa anden Maade

fatte Hænder i Arbeide; da danske Skibe vrimslede paa alle Have, og det danske Flag blev, ligesom det endnu er, kiendt og hødret og agtet i Jordflodens fierneste Egne; da Velstand tiltog, men ogsaa Landen opløstedes, og Fædrelandskiærlighed luede høit i gode Borgeres Barm. Det skal aldrig glemmes, at vor Konge hverken lod sig lokke eller true til at tage Deel i os uvedkommende Krige; saa, fik vi ingen Lod eller Deel i det Bytte, som andre Riger dengang gjorde, da fik vi — takket være vor samvittighedsfulde, vor retfærdige Konge! — heller ingen Deel i den Uretfærdighed, hvormed Sligt havde maattet erhverves. Hvad med Synden kommer, med Sorgen bortgaaer. Og ramde saa end Krigens Rædsler omsider ogsaa haardelig vort Fædreland, saa skal det vidnes, at saadant ramde os uden vor Konges Brode, og at det, efter Krigens Tilendebringelse, atter er lykkedes ham at hele Krigens Saar og haandhæve Rigets Fred. — Og nu den indvortes Fred; hvor ere vi ikke lykkelige ved bestandig at have eiet den under vor milde Konge! Det er bitterligt nok, hvilke Rædselsoptrin af Oprør og indvortes Krige mange andre Lande i vore Tider have fremviißt. Og man har seet Folgerne deraf, da forhen sædelige Folkeslag bleve som glubende Dyr, Riger forstyrredes, Love og Ret blev traadt under Fødder, og de mest opvurrende Misgierninger begaaede. O vort lykkelige Fædreland, hvor Konge og Folk kunde elske og agte hinanden, hvor der aldrig kunde blive Tanke om Mueligheden af deslige Optrin! O hvor skyldte vi at takke det Forsyn, som bevarede os en saadan Konge et halvt hundrede Aar igiennem!

Et halvt Aarhundrede! Hvilket Maal af Tid udfylder det ikke! Den allerstørste Deel af dem, som nu leve, have ikke seet dets Begyndelse; Andre vare da endnu i

Barndommens Dage. I al den Tid har vor Konge virket, virket efter store og ophoiede Ideer, og det i en vigtig, paa Begivenheder mageløs rig Tid. Lader os i Tankerne følge vor Konge giennem nogle af de mest glimrende Optrin af hans Liv. Lader os tænke paa den Tid, da han begyndte sin gavnrige Virksomhed med at løse Stavnsbaandet og de mange andre Baand, for derimod at knytte Kiærlighedsbaandene des fastere; da han satte Skranker for Negerhandelen og mildnede de Sortes Trældom, ligesom han nylig ogsaa har hævet de Frifarvedes borgerlige Stilling; da han tog til Hætte Ste Frederiks Datterdatter, nu vor dyrebare Dronning, ei mindre ved Siæle=Udel end ved Byrd alle Danske saa kjær, og Landene gienløde af en Jubel, hvis Efterklang endnu lyder for os; da han under Hovedstadens Brand lagde, som saa tidt ellers, sit uskælelige omme Hjerte for Dagen, selv arbejdende med under den saa Mange rammende Ulykke, og derefter igien ophjælp Staden ved en i Sandhed kongelig Gave; da han tiltraadde hiint berømte Forbund, hvis hæderlige Dødsmed var med væbnet Magt at forsvare Havenes Frihed og de fredelige Folkes Sorettigheder mod dem, som da med Grund kaldtes Havets Tyranner; da Danmark fik den Ære at være Forkæmper for denne retfærdige Sag, og han paa hiin stolte Slagets Dag den 2den April stod paa Kongestadens yderste Udenværker og opluede de Kæmpendes Mod; da han derefter i mange Aar stod som en Fredens Engel paa Danneriget's sydlige Landemærke, og med sit Sværd bød fremmede Voldsmænd vige, om nogen agtede at giæste os; da han under en uventet og uforfkyldt rammende sørgelig Krig stod med Standhaftighed i Ulykkerne og foregik sit Folk med det værdigste Exempel; da han under Havets Spærring ved Krigen med mageløse

Opoffrelser sørgede for, at Broderriget Norge, da endnu forenet med os, blev forsynet med Korn; da han, midt under en uhort byrdefuld Krig, bød Videnskabernes Tempel, Norges Høiskole, som et til Guds Ære indviet Huus, stoltelig at reise sig mellem Klippelandets Fjelde; da han til vort Bedste indfandt sig paa hiint store Kongemøde i Wien, hævdede det haardt truede Danneriges Selvstændighed, og ved sit personlige Forhold indgiød Venner og Uvenner udeelt Hoiagtelse som for Kongen saa og for Menneket; da han saa mangen Gang drog om i sine Lande for med egne Øine at see Alt, og altid viisde sig som den vise og som den milde Herre, og tilstedte Enhver Adgang til sig; da Folkets Jubel og deeltagende Glæde lod ved Hans Kongelige Dottres Formælinger; da han for saa Nar siden besluttede og bebudede at ville indføre Stændeforsamlinger i Riget, i den ædle Hensigt at vække Almernaand og at knytte Kiærlighedsbaandet mellem Konge og Folk, om det er mueligt, end fastere; da han endelig i afvigte Nar, hardtad vidunderlig frelst fra Doden og giengivet sit glædedrukne Folk, hvis Jubel opsteg til Himlen, atter med Kraft i Aand, skiondt i Alderdommens Dage, tog fat paa Regjeringens mange Arbejder; — o Venner, lader os, naar vi tænke paa alt dette og mere, inderlig takke Forsynet, som bevarede os en saadan Konge i saa lang en Række af Nar, bevarede os ham ei alene i de gode men ogsaa i de onde Dage!

J, dyrebare Unge, der ere saa lykkelige, i Ungdommens kostbare Dage at modtage Underviisning og Dannelse til Forædling, om J endnu ei alle kunne aldeles fatte Storheden af Alt, hvad vor Konge har gjort og har lidt for os, saa ville J dog i Gders Hjerter med Taknemmelighed og Glæde bevare Mindet om Kongens

Daad. J skulle da og erkjendende skionne paa, hvad Lykke J nyde ved at leve i et fredeligt og ordnet Borgerfamfund under en god Konge, skionne paa, hvad vor Konge ogsaa har gjort for Læreanstalter som denne, skionne paa, hvad det er, at J i Ungdommen lære saa meget Godt, og undervises i det, der med Guds Hielp skal følge Eder hele Livet igiennem og blive Eder baade til Gavn og Glæde. Skionner da med Taknemmelighed paa, at det er Kongen, J have at takke for denne Eders Lykke, ihukommer, hvor meget han har gjort for Eders og for Eders Medborgeres Vel, og danner Eder med Flid til at vorde, om det en gang forundes Eder, hans troe Tjenere. Elsker inderlig denne Eders Konge, han som er Eders og alle vores fælleds Fader, glemmer aldrig, hvad J ere ham skyldige, og indslutter ham omt i Eders barmhjertige fromme Venner.

Og du, hvitelskede Konge! hvis Ungdoms lyse Morgenrøde Danmark jubede imøde, hvis Manddom endog overgik Haabet, du som, stor i Modgang, blev end større i Modgang, du modtage vore varme Hjerters Tak for hver sorgfuld Stund, hver mødefuld Time, hver vaagen Nat, hver arbejdsfuld Dag, du i den lange Række af Aar har havt for vor Skyld. J en hæderkronet Alderdom nyde du end længe Lønningen for din Daad i dit Folkets Lykke og i dets Taknemmelighed! Længe leve du end med os og for os! Og saalænge dansk Folk, dansk Tungemaal, dansk Historie er til, være dit Minde uforgjængeligt i Danneborgeres taknemmelige Hjertter! *).

*) Af denne Tale blev et kort Udtog optaget i Hempels Avis 1834 No. 62, og gik derfra over i Bladet Kiøbenhavnsposten.

5.

Sang og Tale til Kongen, i Horsens lærde Skole,

den 25de Juni 1834.

(Ved Sin allerhøieste Nærvarrelse i Horsens d. 24—25de Juni 1834 behagede det Kong Frederik den Siette, i det Han tog Byens øvrige offentlige Indretninger i Diesyn, ogsaa at stienke den lærde Skole et langt Besøg. Ved Ankomsten paa Skolen blev Majestæten modtaget med efterfølgende Sang, og Tale af Skolens Rector).

(Syngees som: Guld og Edelsteen har Glæds. — Peters Bryllup).

Varme, som i Hjertet boer,
 Gnist, som tænder Diets Luc:
 Kjærlighed, din Magt er stor,
 Stiger høit mod Himlens Bue.
 Held og Glæde Danmark faaer,
 Konge! i Dit Jubelaar.

Erindt Dit hulde Faderblik
 Spreder Held paa Danas Sletter;
 Fred og Lyst med Dig vi fik;
 Fryd Din Lykke os forjetter.
 Fader, o for Ewighed
 Vandt Du Danstes Kjærlighed.

Ung i Alder, Mand i Aand,
 Kaldtes Du til Danmarks Styre,
 Stræbde mild at løse Vaand,
 Vinde Hierterne de dyre.
 Alt ei skuffet blev Dit Haab,
 Vidne Danstes Jubelraab.

Vidstak grandster, Plougen gaær,
 Sneffen Velstand bær til Lande,
 Pyntelig staaer Bondens Gaard,
 Signede er' Mark og Strande.
 Billig fremmes Almecentary,
 Dannesfind er Fædreary.

Saa i Alderdommens Aar,
 Konge med det milde Hierte!
 Seer Du, hvad i Ungdoms Vaar
 Brændende Din Hu begiærde:
 Dannefolket lykkelig,
 Danske Hierte signe Dig.

Stormægtigste allernaadigste Arve-Konge og Herre!

Naar Horatius, hiin Romernes smagfulde Digter, synger om Magtens og om Rigdoms rette Brug, da forjætter han den Drot et langt og hæderligt Regimente, hvem Dyden er mere end Solv, og som ved ædel Brug giver Guldet sin Glands, Magten sit Værd. Saadan ædel Mand, saadan ophøiet Tænkemaade har — o hoitelkede Konge! — Deres Majestæt lært Dannefolket at kiende og skatte under en — vi siige det med Tak til Gud — nu halvhundredeaarig Regiering. I hvor høi Grad maa da den studerende Ungdom, der tidlig suger Wiisdom ogsaa af de Gamles indholdsrige Skrivter, der skionsom erkien-der, hvad der af vor Konge er gjort til dens Vel, der her ogsaa daglig har for Dine Billeder af Dannekongers troe Mænd, som engang udgif fra denne Skole, dele et trofast Folkes taknemmelige Glæde over Deres Majestæts lange og heldbringende Regimente. Og naar Historiens

sanddrue Muse med forskyldt Hæder ihukommer de Konger, som byggede Landet med Love, prydede det med Sæder, styrkede det med Guds Ord, skal den taknemmelig vidne, hvad Deres Majestæt i saa lang en Række af Aar har været for Danmark's Folk. Ja, allernaadigste Konge! hvor end Deres Majestæt vender Deres Blik, skuer det paa Danmark's Sletter glade og lykkelige Undersaatter. Fri gaaer Bonden bag sin Ploug paa de veldyrkede Marker, hvor forhen nogen Ager ydede stavnbundne Trælle kummerlig Føde; til Fædrelandets Forsvar dannes dets egne Sønner, hvor forhen leiede Arme skulde værne for Land og for Konge; livsglad henter en anstændig Ungdom Næring for Aand og Hjerte i de Skoler, hvor forhen alt for tidt Raahed og tarvelig Indsigt kun lidet nærrede Haabet for Fremtiden; — stoltelig pløier Somanden Volgen den blaae, og heiser Dannebrog til Kong Frederik's Vre: nyanlagte velindrettede Havne have aabnet sig paa vor Konges Bud at bevare Menneffers Liv og Gods; veiledende Gyr blinke i de mørke Nætter venlig advarende om de blinde Skæer, og selv fra fremmede Stavne lyder Velsignelse over vor Konges Daad; Veie og Broer lette Samfærjel; milde Love fremkalde menneffelig Virksomhed; almee nyttige Kundskaber udbredes efter vor Konges Villie; Videnskaber og Aandsdannelse, landsfaderlig fremhiulpne, hædre Danmark's Folk i Europa; Almeenaand, mægtigen næret ved en utrættelig virksom Konges herlige Exempel, fremmer det almee Vel. Thi prise vi, o Konge! vor Lykke; thi lykosske vi Deres Majestæt, hvem Forsynet forundte i Aar at opleve en Jubelfest, saadan som den stelden er blevet nogen Konge til Deel. Og bydende Deres Majestæt velkommen i denne Musernes Helligdom, hvor en talrig Ungdom søges dannet

til Kongens duelige og troe Undersaatter, ønske vi med Kierlighed og Urefrygt, at den Kongedyd, som nu i et halvt Aarhundrede har gjort Danmark lykkelig, end længe maa pryde og glæde vort af Forsynet i saa høi Grad velsignede Fædreland!

6.

**Sang og Tale til Kongen, Frederik den
Siette, ved Hans allerhøieste Nærværelse
i Horsens lærde Skole**

den 22de Juni 1836.

(Synes som: Duftende Enge og kornrige Bange.)

Konge, vor Fader! Dig signende følge
Takkfulde Hierter med Bøn for Dit Held.
Hvor Du end færdes paa Land og paa Volge,
Dufferne stige for Dankongens Vel.

Trindt lyder Jubel i Danmarks Bange:
Veldaad og Flid har Velsignelse rig,
Sæder og Love vil skierme de Mange;
Hvor i sit Hiem priser Himlen og Dig.

Dig signer Bonden for Frihed og Glæder,
Negerlands Trælle maae synge Din Prais,
Bidskab Du skatter og lonner med Hæder.
Drotten, vi eie, er ædel og viis.

Plougjernet furer, mens Vogen sig maier,
 Snekken fra Havet bær Velstand til Havn,
 Hæderomstraalet vort Dannebrog vaier;
 Vølger og Land synge Frederiks Navn.

Fader! Du frydes ved Bornenes Klynge,
 Jubel Dig hilser fra Strand og til Strand.
 Danfolkets Kiærlighed Fredrik forynge!
 Længe Du leve, o Drot, for Dit Land!

Stormægtigste allernaadigste Arve-Konge og Herre!

Det begav sig i hoilovlig Ihukommelse Kong Christian den Fierdes Dage, at et Guldhorn fra den fjerne Oldtid, kosteligt af Værd og mærkværdigt ved Velde og Arbeide, blev fundet ved Møgel=Lønder i Sønder=Lydland. Et hundrede Aar senere, under hoiselig Siette Christianss Regiering, blev et andet lignende ved samme Sted fundet. Nu udbredtes over Lande en gammel Spaadom, at om andre hundrede Aar skulde end et Guldhorn eller en anden kostelig Skat blive fundet der, og da Danmark blive det mest blomstrende Kongerige i Europa *).

Allernaadigste Konge! De hundrede Aar, siden sidste Fund skedte, ere omtrent udløbne. Om det tredie Guldhorn er fundet, skal jeg lade være usagt; men at den gamle Spaadom, hvorfra den saa har sin Oprindelse, i Dvrigt er gaaet i Opfyldelse, og at Dannemark i sin Lykke overgaaer alle andre Riger, derom, mener jeg, gaaer Syn for Sagn. Thi skue vi først hen til det, som opløster Aanden og giver Mennekelivet sit høiere Værd, see vi da ikke med

*) P. E. Müller, Om Guldhornene, S. 20.

Glæde Guds hellige Ord, der er Thronernes og Rigerne's
 Støtte, haandhævet og holdt i Ære, Videnskaber og Kunst,
 hvad der forædler Mænden og smykker Livet, glædelig blom-
 strende, Enighed og Kiærlighed herskende i Land og Rige,
 og Kongen, vor hulde Fader, elsket med det danske Hjertes
 hele Jnderlighed. Og nu sammenligne man med vor Stil-
 ling saa mange andre Landes, hvor Tvedragt og Ufæ-
 lighed udstroer sin onde Sæd, der kun bærer alt for villig
 Frugt, medens Misgjærninger tiltage, og Lovens Sværd
 maa haardelig ramme, fordi Tro og Dyd og gode Sæder
 ere blevne fældne. Men vender vort Blik sig til de bor-
 gerlige Forhold og hvad der ved Love og Kongebud ord-
 nes, hvorledes seer Danmark da ud nu imod for et
 halvt hundrede Aar siden. Moder ei vort glædedrukne
 Blik bolgende Ægre, hvor forhen nogne Fælleder trættede
 Diet, venlige Boliger, hvor forhen usjel Hytte neppe
 skænkede sine ynkværdige Beboere Ly, velklædte Menne-
 sker, hvor forhen Pjalter neppe dækkede de Armes Nøgen-
 hed. Lyde ei til os fra de fjerne Negerlande Bessignelser
 over den Konge, som efter at have standset den skændige
 Handel med Mennesker, nu ogsaa har løsnet de farvede
 Folkes Baand. Vandre ei Snefferne, betryggede ved
 Landsfaderens Omhu, over Havet, givende de Mange
 Næring og Brød; syse ei allevegne flittige Hænder, som
 under gode Loves Beskyttelse erhverve Livets Ophold; ja
 finder det ikke Sted hos os, hvad en beromt christelig
 Skribent har fremsat som det udvortes Mærke paa et lyk-
 keligt Folk: der er Ret, og der er Brød for Enhver. —
 Men i det vi taknemmelige paastionne det kiære Fædrene-
 lands fældne Lykke, hvem, o hvitelskede Konge! takke vi
 derfor, næst det guddommelige Forsyn, uden Deres
 Majestæt, hvis lange og heldbringende og i alle Maader

faderlige Regimente har udbredt al denne Betsignelse; og saaledes skal Eftertiden prise Deres Maiestæts uforglemmelige Regiering indtil Dagenes Ende. Saalænge Vonden styrer sin Ploug, og hvergang han med Haab til Gud strøer Kornet i Jordens Skivd, skal han mindes den Landsens Fader, som dannede ham til en selvstændig oplyst og lykkelig Statsborger; hvergang Ungerhvend eller Mand tager Bog i Haand for at søge Vidskab, skal han taknemmelig ihukomme, hvad der i Ciette Frederiks Dage er skeet til Mandens Opvækkelse og til hans Bedste; hvergang Fædrenelandes Mænd samles, for, i Bønnecredsse eller efter Landsfaderens Opfordring, at raadslaae om Fædrenelandets Anliggender, skal det siges og mindes, hvad det var for en Konge, der hertil opfordrede, og hvad Trost og Kiærlighed man er en saadan Konge og hans Et Skyldig. Derfor, o Konge, stiger til Himlen vore brændende Bønner for den elskede Faders Vel, i det vi frembære vor høiagtelsesfulde Lykønskning til den Konge, som iaar holder Kirkeforbedringens tredie Jubelfest i Danne-mark, med det Haab og den Bøn, at en paa christelig Tro grundet Folkelykke maa glæde Kongens Hierte til den sildigste Alderdoms Dage.

Sang til Kongen 1838.

(Kong Frederik den Siette havde efter overstanden Sygdom besluttet at besøge Jydland i Sommeren 1838, ligesom i tidligere Aar, og Horsens var bestemt at være en af de Stæder, som Majestæten vilde gaae; men den russiske Kronprindses Besøg i Kjøbenhavn voldte, at Kongens Reise ikke fandt Sted. Den Sang, hvormed Landefaderen, dersom det havde behaget ham at komme paa Latinfoden, skulde have været modtaget af Skolens Disciple, og som disse allerede havde begyndt at indøve, meddeles her.)

(Synes som: Saa glæde vi drage det lynende Sværd.)

Lyd, Glæde, lyd høit over gienvundet Held,
 Lyd høit paa den bedste blandt Dage:
 Vor Konge, vor Fader vi skue igien,
 Os Himlen gav Drotten tilbage.
 I Glæde nu jubler hver Dannemarks Son:
 Leve vor Konge! det er vor Bon.

Sig Skoven har smykket og Marken staaer grøn;
 Den grønnes vor Konge til Ære:
 Hvor Lyngen før groede, nu Ageren skion
 For Mennesker Frugter maa bære.
 Thi jubler i Glæde hver Dannemarks Son:
 Leve vor Konge! det er vor Bon.

Dg Dannebrog heiser den Sømand saa bold;
 Det vaier vor Konge til Ære;
 Dg Frederiks Roes gaar til fierneste Old,
 Mens Havet mon Snekkerne bære.
 Thi jubler i Glæde hver Dannemarks Son:
 Leve vor Konge! det er vor Bon.

Hvad Fredrik har virket i Lys og i Lon,
 Skal Fremtid beundrende skue;
 Men Anden sig hæver i brændende Bøn
 Med blussende Kjærligheds Lue:
 Lev længe, o Konge, for Danmarks Son!
 Himlen Dig signe og høre vor Bøn!

8.

Sørges-Tale over H. M. Kong Frederik den Siette,

holdt i Horsens lærde Skole den 7de December 1839.

Kjæreste Venner!

Det er en uomgængelig Nødvendigheds Bud, givet af
 det guddommelige Forsyn, at Alt er Forgængelighed un-
 derkastet; det er en ufravigelig Skiæbne, sat for os alle,
 saa mange vi ere, der nyde Jordens Grøde, at Døden
 engang gjør Ende paa alt Menneskeliv, paa al menneske-
 lig Virksomhed. Til Enhver lyder engang det alvorlige,
 det strænge Bud: besik dit Huus, thi du skal døe og ikke
 leve! Men skiondt vi vide, at dette bliver Alles Lod og
 sidste Skiæbne; hvilket folende Menneskehierte kunde vel
 blive koldt og ligegyldigt ved at høre, at Nogen er revet
 ud af den Kreds, hvortil han hørde, og gaaet bort til
 hint ubekjendte Land, hvorfra Ingen vender tilbage. Er
 et Menneske, skabt i Guds Billede, begavet med ubodelig
 Aand, allerede her i Verden baade bestemt til og skiftet til
 at udrette saa saare meget for sig og Andre; har han og-
 saa virket i sin Kreds, kort eller længe; hvor kan det da
 andet end røre Enhver, naar det Budskab lyder om nogen

brav Mand, at han er bortgangen og skal aldrig skues af os mere, at Læber, der taledede om Sandhed og Ret, ere taunede, at Dine, der straalgede af Kiærlighed og Livsfylde, ere lukkede, at et Hjerte, der bankede varmt for, hvad ædelt og menneskeligt er, har ophørt at slaae. Vi læse om vor guddommelige Frelser, at da han stod ved Vennen Lazari Grav, bevægedes han i sin Aand og græd; han græd, enddog han var mægtig til at kalde den hensefarne Aand tilbage, gibe det affsølede Stov Livet igien;

Det rørde ham, at som et visnet Lov

Guds fagre Villed skal til Jorden falde.

Hvor skulde vi da kunne andet end røres ved at høre Dødens Budskab udgangen til Nogen, vi kiendte. Var nu tillige den Hensøvede Gn, til hvem vi med inderlig Omheds og Kiærlighed Baand vare knyttede; hvor meget mere rørende da at tænke paa, at vi skal aldrig mere skue det Ansyn, der tiltaledede og glædede os, aldrig mere høre den Røst, der var vor Trost og vor Fryd, aldrig mere ligesom omvistes af den Aand, der fra en ædel Siæl gaar ud at fryde ligestemte Siæle.

Naar da Konger og de, som ere ypperlige, naar den, hvem Gud forundte Herredom og Magt og Myndighed over mange Slægter paa Jorden, naar ogsaa Han kaldes bort fra sin store og udstrakte Virkefreds; da maae vi vel ei alene røres men dybt rystes ved Tabet og ved Tanken om de menneskelige Ting's Ubestandighed, da maa denne Bortgang nødvendig vække hos os de dybeste, de alvorligste Følelser. Et saadant Sorgens Budskab har rammet os midt i vor Tryghed og Glæde. Den lyder vide om Lande, den alvorlige, den rystende Tidende: vor gode Konge, vor fromme Landsens Fader, han, som i 55 samfulde Aar og derover styrede Dannemarks Rige, Kong

Frederik den Slette er død! Ja han har forladt os, vor gode Konge, den elskelige Herre, han, hvem vi, og vore Fædre for os, og deres Fædre for dem, have kiendt og agtet og elsket, og tient med Trofskab og Nidkiærhed; han, hvem vi elskede til den Grad, som BARNET en FADER! Der er vel ikke mangt et Bryst, der ei er blevet beklemt, eller Hierte, der ei er blevet rørt, eller Die, der ei er blevet vaadt ved denne sorgelige Tidende.

Over hardtad al Jordens Kreds, ja til Klodens fiernefte Lande skal dette Budskab lyde, skal dette Dødsfald spørges med Sorg og med inderlig Deeltagelse. Over Dannemarks frugtbare Sletter, over Jydlands og Holsterlands Heder, ved Vesterhavs og Østersøens Kyster, trindt om i vort Fædrelands yndige, os saa kiære, Egne, dem den Afdøde mangen Gang med landsfaderlig Omhed besøgte, hvor hans kiærlige Blik saa tidt med Glæde har skuet sit trofaste Folkets Lykke, og, om Gud havde forundt ham det, endnu tidt vilde have seet til os og deelt vor Glæde, — overalt skulle Taarer rinde for den elskede Konge og Fader. Hist, hvor Islands Jøfler optaarne sig mod Himlen, i det herlige Land, hvor Saga har bevaret saa mange hæderlige Kongers høilovlige Ihukommelse, der skal og Hans Minde giemmes i kiærlige og takfulde Hierte. Hist, hvor Grønlands Sneefælde kneise med hvidnende Toppe lige indtil hint yderste Nord imod Polen, hvor om Vintertid Solen ikke løfter sig op over Synskredsen, i Sommertiden ikke sænker sig under den, i det Land, hvor vor Konges christelige Omhu lod Guds Ord forkynde for Mennecker, der ellers havde siddet i Morke og i Dødens Skygge; ogsaa der skal vor Konges Vortgang fremkalde Taarer, hans Minde være til Velsignelse. Og nu hisset under Linien, — thi saa vidt lod Gud Dan-

nekongens Herredomme udstrække sig, — hvor den brændende Sol nedskyder sine lodrette Straaler, hvor Negerlands Menneſker ſolgdes ſom Trælle, hvor ubarmhertig Slavefogeds haarde Svøbe tilforn herſkede uden Lov og Dom, — ogſaa der ſkal taknemmelige Hjerter ſukke ved den Konges Tab og ſigne den Faders Minde, ſom løsnede Trællens Lænker og gav ham under Lovens Værn, og han ſkal prifeſ, den Dannemarks Konge, ”ſom var den forſte Konge, der hævede den ſede Slavehandel.” Saa vidt ſom Dannebrog vaier trindt paa alle Jordflodens Have, ſaa vidt ſom danſke Snekker, danſke Sogutter, danſke Handelsmænd færdes og drage, ſkal den Drot mindes og hædres og velfignes, under hvis Herredom vort Flag var hædret og agtet hos alle Verdens Folkelag. Ja ſaa vidt ſom Menneſker bygge og boe, i hvis Bryst der er kiærlighedsfulde Hjerter, ſkal den Drot mindes med Kiærlighed og hans Død begrædes, i hvis Hjerter Menneſkeligheds og Kiærligheds ømmefte Følelſer boede; det ſkal spørges og ſiges og ihufommes til den ſildigſte Efterſlægt, hvor inderligt han elſkede ſit Folk, hvor kiær han var ad alle Gode, hvor ømmelig han ſørgede for den Ulykkelige, den Nodlidende, hvor faderlig han rakke Haand til hver nyttig Zdræt, hvor i Sandhed kongelig han var i al ſin Daad. Med om Deeltagelſe vil man ſpørge hinanden om vor Konges ſidſte Dieblikke, og forbauſet ſkal Verden høre, at den utrættelige Herre lige til ſin ſidſte Levedag vedblev at virke og at arbeide, indtil han nu, træt af Livets Moie, er kaldet hjem til Fred og til ſin Herres Glæde.

Her at giennemgaae alt det Mindeværdige, der er ſkeet, alt det Vigtige og Gavnrige, der er udrettet i denne vor Konges Tid, under hans lange og velfignelsesrige Styrelſe, vilde ei blive mueligt. Ikke blandt alle de Konger,

der have hersket i vort Fædreland, saa mange kloge, gode, vise, store Landsens Herrer, saa mange landsfaderlige Styrere, af hvilke vel ikke een steg ned i sin Grav uden at tage sit Folkes Taarer og Betsignelse med sig, — ikke blandt dem alle har der været een, under hvem saa mange og vigtige Ting ere udrettede, som under vor nu henseviede Herre. Her derfor kun noget lidet derom af det, der paa dette Sted og ved denne Leilighed især egner sig til med saa Ord at omtales.

Allerede i meget ung Alder kaldte Forsynet vor Konge til det vigtige, til det betydelige, til det ansvarfulde Kald: at styre Land og Rige. Ikkun lidt over 16 Aar gammel, i en Alder, da saa Manges Hu og Sind endnu mest staaer til Bildskab og Spøg, da saa Faa endnu have fattet Livets hele Allvor, end sigte hvad et Kongeliv har at betyde, allerede da blev saa stort og svart et Værk ham betroet. Mandig og ædel tog han i den tidlige Alder fat paa Statens Ror og holdt det med Ære under de mest vanskelige Forhold, i Ungdommens fyrige Aar ligesaa sindig som i Manddommens og Alderdommens, altid ædel og god, og agtet baade ude og hjemme, bar Kongenavn i 32 Aar, men gjorde Kongegavn i næsten 56; indtil Gud nu hjemkaldte ham, næsten 72 Aar gammel, i en Alder, som ei engang Danmark's i saa mange Henseender mærkelige Christian den Fjerde opnaaede, og efter en Regieringstid saa lang, at man maa gaae tilbage til Gorm hin Gamles fjerne Dage for at finde Exempel derpaa.

Dg hvilken Gave af Gud blev os skænket i denne Konge! Ung i Alder kom han til Magten, og blev omgivet af alle de Fristelser, hvormed Hoihed og Myndighed og Herredom og Overflod saa tidt besnære den Unge og føre ham af fra den rette Vej. Men han betragtede den

ham givne Magt som et Kald af Gud til at virke og gavne; og han vedblev at arbejde som den, der havde Gud for Dine. Kronens Glands blændede ham ikke, Hovmod henrev ham ikke, Smiger bedaarede ham ikke; Sirenernes Sang loffede ham ikke, den perlende Druesaft fristede ham ikke, Ladhed fordærvede ham ikke; Haardhed og Misbrug af Magt, saa skiftet til at forgive Sind og Tænkemaade, blev langt fra hansomme og menneskefærlige Siæl. Hvad Digteren i hans Ungdoms lyse Morgenrøde sang til ham:

D Kongesøn, lad Smigers Stemme
 Dig ei forføre til at glemme,
 Alt Jordens Gud er Støvet's Søn,
 Alt det er Arbeid at regiere;

det erkjendte og følede han, og hans hele Liv har baaret Vidne derom. Tarvelig og nøisom, havde han faa Fordringer for sig og Sine. Blis og klog, forstod han, alt i Ungdommens Aar, at skatte og tage til Raadgivere Mænd som Bernstorff og Reventlov. Forstandig og ædel, vidste han at erkjende Vigtigheden af enhver Gienstand, der kunde være af Betydning for Land og Rige, og tilfidesatte ikke det ene for at ophielpe det andet. Var han omhyggelig for Krigsmagtens Forbedring, var han det ikke mindre for Videnskabernes Flor; tog han sig med Omhed af Bondestanden, han sørgede ikke mindre for Kiøbstedmanden; havde han herlige Egenskaber som Konge, han vidste ikke ringere som Menneske. Han blev en sand Landsens Fader, en retfærdig Konge mod Fattige og Rige, jevn og folkelig, mild og venlig, den Lidendes vumme Hielper, ja en Drot, hvis kærelige Hierte Intet kunde føle, hvis lyse Die Intet kunde opdage, der i nogen Maade kunde blive til hans hoitelskede Undersaatters Vel, uden at han greb

det med sit varme Hjertes hele Inderlighed, og stræbde at lade det i al den Udstrækning, det var ham mueligt, blive Land og Rige til Deel og til Gavn.

Men af alt det uendelig Meget, for hvilket vor uforglemmelige Konge i saa lang en Herskertid virkede og arbejdede, ville vi her først tænke paa, hvad han var for den lidende Menneskehed. Den undertrykte Bonde, den trældende Neger, den sukkelige Hielpelose have ikke forgiæves opløstet deres Pine til ham. Da Kong Frederik for næsten 56 Aar siden, — medens hans gamle, nu i Gud salige, Fr. Fader endnu levede, men for Sygdom og Svaghed ikke selv kunde styre og raade, — overtog Rigets Bestyrelse, var Bonden i Danmark i høi Grad underkuet, ja blev virkelig tidt mishandlet; rovgierrige Jorddrotter og deres Fogeder kunde handle med Bondens talrige Stand næsten efter Godtbefindende, raade over hans Arbejde, bruge ham hardtad som Træl, paa en Maade sælge ham med Gaarden. Vor Konge, vort ved de Mishandlinger, saa vidtudstrakte Rettigheder voldte, greb til, og fik ved vise Love Bondens borgerlige Stilling saaledes forandret og forbedret, at Stavnsbaandet blev løst, Bonden givet under Lovens Beskyttelse som en anden Statens Borger, hans Rettigheder bleve nøiagtig bestemte, uden at dog de ham paaliggende Pligter mod Jorddrotten bleve hævede, saa at ved den velgjørende Forandring, vor Konge her bragde tilveie, bleve begge Parter i lige Grad hiulpne, i lige Grad lykkelige, men Bonden blev hævet fra Trældom til en fri Borgerstand.

Wædel Frihed, eie gode Konge,

Gav du først den danske Bondemand.

Og dette blev udført med en Sindighed, en Vaersomhed, en Agtelse for Rettigheder og Pligter, som evindeligen skal

hædre Kongen i hans Grav. Det var til Munde om denne velgiørende Forandring med Bondestanden, at skionsomme Medbergere opreisde Frihedsstøtten, som kneiser udenfor Kiøbenhavn's Vesterport, og som til siern Fremtid skal sige de Ord, der læses paa Støtten: "Kongen bød: Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives Orden og Kraft, at den frie Bonde kan vorde riæk og oplyst, ædel og god, hæderlig Borger, lykkelig." Den kiærlige Omhu for Bondens Vel vedblev vor Konge at vise sin hele Regiering igiennem, sorgende tillige for Standens Oplysning og Dannelse; og endnu i sit sidste Regieringsaar opmuntrede han til Høveriets Afskaffelse eller Indskrænkning. — Vende vi nu vort Blik hen til vor Konges Besiddelser i de varme Lande; der see vi ved hans Regieringstiltrædelse Negerhandelen drevet i sin hele Ulykkelighed: Mennesker, som Intet havde forbrudt, som intet Ondt havde gjort, bleve nedstødte til Trællestand af ingen anden Grund, end fordi de vare sorte; man udrev Fædre, Mødre, Børn af hinandens Arme og forde dem til Slavemarked; han, vor ædle Konge, han

"Den Drot, hvis Hierte blødte
ved de Ringes Raar,"

han satte Maal for denne Skiændsel, han forbød og afskaffede Slavehandelen; saa vi nu med Stolthed og Glæde sige med Digteren,

at Danmark's Konge var den første Konge,
som hævede den lede Slavehandel.

Velsign ham og hans Gt, Naturens Fader!

Vor Konges christelige Omsorg for disse ulykkelige Mennesker viisde sig og i andre Maader, saa at Negerne i vort Vestindien nu ere christnede, døbes allerede som Børn, og blive delagtiggjorte i alt det Gode, Christendom fører

med sig; der er sat Grændse for Herrernes Strafferet; og den Sorte staaer ligesom den Blanke under Loves Beskyttelse. Vor Konge gav og de Frifarvede i hine Lande borgerlige Rettigheder, og endnu i hans sidste Levemaal søgte hans omme Hierte med Tanken om yderligere Forbedring af Regernes Kaar. Ogsaa til Ostindien, ligesom til Gronland, sendte vor Konge, som hans gudfrygtige Forfædre, Præster for at omvende Hedninger til Christendom og vinde Siæle til Guds Rige. — Nu! hvad har han ikke gjort i Dannemark for de Fattige og Nodlidende! Er det ikke under hans Regiering, at det almindelige Fattigvæsen er blevet indført, Almueskolevæsenet ordnet, Pensionsfondene udvidede! Lader os tænke paa, hvad det er, at den Fattige, naar ogsaa Medmenneskers Hierter vare lukkede for ham, og han savner frivillig Hielp, dog ved Regieringens Forsorg og paa dens Bud finder Huusly og Klæder og Brod, og ikke ved Mangel skal fristes til Misgjerninger! Lader os tænke paa, hvad det er, at der ikke i Dannemarks Rige findes et Barn saa fattigt, at det jo i Skoler, hvoraf mangfoldige ere byggede i denne vor Konges Tid, uden Betaling modtager Underviisning, lærer at kiende Gud og sin Frelser, og søges dannet til Skikfelighed og Orden; ja den Opvakte og Lærenemme endog undervises i adskilligt Mere, som kan være ham til Nytte og til Dannelsse.

Men, hører jeg Noget afbryde, er det og gavnligt og godt, at Almuen lærer saa meget, vækkes ikke derved hos Mangen Utilfredshed med hans Stilling eller altfor høie Tanker om sig selv; og bliver den Færdighed i at læse og skrive og i Legemsøvelser, den øvrige Kundskab, som meddeles, ikke mangan Gang misbrugt til Synd og Misgjerning? — Lader os tilstaae, at Mueligheden af

Misbrug er der; lader os indrømme, at Kundskab uden Frygt for Gud og Hjertets Forædning er en farlig Gave, et tvetydigt Gode; men lader os ihukomme, at vor Konge ønskede og paabød ei mindre Guds Ords Fremme end nyttige Kundskabers Udbredelse, og at det just var til alt Godt, han vilde have Ungdommen dannet. Lader os ikke negte, at det staaer ilde til med ethvert Menneske, enten han har lært lidet eller meget, dersom hans Tænkemaade og Grundsætninger ikke ere som det sig bør; at det kun lidet baader et Menneske, om han vandt ogsaa al Verdens Kundskab, og tog Skade paa sin Siæl. Men lader os ligeledes erkende, at Menneskeaanden er bestemt til Udvikling; at Guds Forsyns Styrelse sees at fremme, altsaa at ville, denne; og at der i Landens Udvikling og Dannelse, som i sig selv er et Gode, skiondt det ei af hvert enkelt Menneske anvendes vel, altid ligger Noget, hvorved det moralske Gode kan fremmes, det Onde i det Hele modarbeides. Naar da ogsaa en Konge søger at fremme Landsudvikling hos sit Folk, søger at bringe det dertil, at Folkelivet kunde vise sig som i en forædlet Etikfelse, da maae vi vist sige, at han gjør en Gjerning til Guds Ære; det har da og vor Konge gjort. Vlev saa end Noget enten i Udførelsen forfæilet eller siden misbrugt: vi ville dog haabe, og bede Gud lede Alt saa, at ogsaa denne vor Konges herlige Gjerning vil blive til Almengavn. Lader os da heller ikke betænke os paa, i Guds Navn at udstroee gavnlig Kundskabs Sæd, forviskede om, at falder end noget deraf blandt Torne og Tidsler, det meste skal dog med Guds Hielp falde i god Jord og bære Frugt; ligervuiss som Guddommen lader Regnen falde ogsaa paa de Ugudeliges Marker, lader Solen gaae op over Onde og Gode, lader Maanen lyse om Natten for

den brave Sofarende, den fredelige Reifende, fiendt ogsaa den, der gaaer ud paa Rov eller Mord, kan finde Veiledning derved. Lader os haabe, at en udviklet Forstand ogsaa vil lede til Hjertets Forædling, lede til den Tænkemaade, at hvad der er uværdigt og slemt og skammeligt vorder forfmaaet og affkyet. Lader os da ogsaa her stroe Blomster paa vor Konges Grav, og velsigne den Herres Minde, som bod Skoler i Tusindtal at bygges, og Lærere at ansættes; den samme Konge, som sendte Præster til Gronland, og i sin Tid til Finmarken, til Ostindien og Vestindien, og som paa saa mange Maader sørgede ikke alene for Menneskers timelige men ogsaa for deres aandelige Vel.

Som vor Konge tog sig, med faderlig Kiærligheds Varme, af Bøndestændens Lary i det egentlige Danmark, saa ikke mindre i Hertugdømmene; og dette, som maaskee mindre almindelig bekiendt, bør da her ikke aldeles forbigaaes. Livegenskab herskede indtil 1805 endnu i enkelte Egne af Sønder-Jydland, og især i en ikke ubetydelig Deel af Holsteen; men dette Land blev, ved vor Konges faderlige Omhu, af Europas tydstalende Lande vel det første, hvor Livegenskabet blev aldeles ophævet. Længe arbejdede vor Frederik den Siette for at opnaae dette Maal, thi her, ligesom ved den tilsvarende Forandring i det egentlige Danmark, vare mange Forberedelser fornødne, og mange Hensyn at tage, for hverken at skade ved at tildele Nogen en Frihed, forend den tilbørlig kunde bruges, ei heller paa den anden Side træde Nogens lovlig erhvervede Rettigheder for nær. Endelig havde vor Konge den Tilfredsstillelse at see Tingen moden til Udførelse; og da Forordningen om Livegenskabets fuldkomne Ophævelse i Hertugdømmene blev underskrevet — det er

om nogle Dage just 35 Aar siden — udbrød, saa vidner en troværdig Skribent, den eiegede Herre i disse Ord: ”Hvor det glæder mig, at jeg nu endelig seer et Duske opfyldt, der snart i 20 Aar har været mig saa magtpaaliggende!” — Ord, der noksem skildre vor Konges Tænkemaade.

Da vor Konge tiltraadte Rigets Bestyrelse, var Kornhandelen underkastet betydelige Indskrænkninger og sat under et Slags Formynderskab fra Regjeringens Side, hvilket denne med den allerbedste Villie ikke var istand til at udøve til sand Nytte; og denne Tvang havde til Folge, at der tidt blev Mangel og Dyrktid paa Korn baade i dette vort Land, hvor Gud lader det vore, og i de Lande, især Norge, som herfra skulde forsynes. Vor Konge, tidlig tilgængelig for lyse Ideer, ogsaa for de Grundsætninger, hvorefter Frihed i Handel bor ordnes, gav Kornhandelen fri; og Broderriget Norge; den Tid forenet med Danmark, blev fra nu af vel forsynet med denne Livets første Fornødenhed, og Algerbruget lønnede sig bedre hos os; den velgiørende Forandring blev da modtaget med Glæde i begge Riger, og blev til Gavn paa alle Sider. Senere, under den byrdefulde Krig, vi fik at føre med Engelland, vüisde vor Konge den menneskekærligste Omhu for det lidende Norge, der manglede Brød, og trængde til stor Tilførelse af Korn fra Danmark; ligesom Kong Christian den Fjerde sagde han: Folket deroppe skal ikke sulte; og med mageløse Opofrelser og Anstrængelser, hvis Byrde Danmark endnu bærer, lykkedes det ham ved Guds Vistand at afværge den mere end een Gang truende Hungersnod. Da gienløde velfortiente Takkefange og Velsignelser fra Norge til Kongen og til Broderfolket. Og da senere en høiere Verdensstyrelse bod, at det Vaand, der i 4 Aarhundreder havde sammenknyttet Svillingrigerne, skulde overføres, da

skildes Norge fra os ikke uden kærslig Erkiendelse af den Konges Værd, der ogsaa i saa mange andre Maader havde fremmet dets Vel, og midt under Krigen havde reist et Vidsdoms Tempel mellem Norges Fjælde, stiftet dem Videnskabernes Høiskole, der til evigt Minde bærer Navnet: Kong Frederiks Universitet. Ja ogsaa i hiint stolte Klippeland skal vor gode Konges Død høres med Deeltagelse, og man skal mindes med rorte Hjærter, hvad han som en Landsfader har været ogsaa for Norges Rige, det han allerede i ung Alder besøgte og lærde personlig at kiende.

Ved vor Konges Regieringstiltrædelse var ogsaa Landets Forsvarsvæsen i mindre god Tilstand, og Soldaterne, som vare i Kongens Tieneste, bleve tidt ilde behandlede, saa at de unge Bønderkarle gruede for en Udskrivning til Fædrelandets Forsvar, der burde være dem en Lyst og en Glæde. Ogsaa her viisde vor Konge sig som den lidende Menneskeheds varme Ven; og medens han høilig forbedrede Krigshæren, og i det han, som Digteren siger,

bød enhver af sine Mænd, et Sværd

til Landets Forsvar ved sin Lænd at føre,

og dannede Fædrelandet en Hærmagt, som i Forening med den ypperlige Orlogsslaade — ogsaa hans Værk — udgjorde et stolt Landeværn, affskaffede han efterhaanden de mishandlede og vancerende Straffe, og vilde, at hos de unge Krigere, ligesaavel som hos Ungdommen i Skolerne, en velledeet Væresfølelse skulde vækkes og næres, og de nedværdigende Hug og Stryg, en Behandling mere passende for Fæ end for Mennesker, skulde kun for grove og skammelige Forseelser anvendes.

Dette om vor Konges omme Følelse for Mennesker. Men hvor mange Lidende han trostede og hjælp, aaben-

bare og i Løndom, hvor mange Taarer han i Stilhed af-
terrede, hvor megen Nød han med rørt Hjerte afhialp, —
det kan Ingen opregne. Paa hans Gierninger af den
Slags er der, mennefskelig at tale, intet Tal; men de
staae opskrevne og ere optalte hijsset, hvor han nu med
Jesu Hielp, modtager Lønnen for sin omme Nierlighed
mod Alle.

Skal jeg nu tale om hans øvrige kongelige Egen-
skaber, da vil jeg først nævne hans træffende Kongeblik,
hans Sands for Alt, hvad der kan kaldes almeeengavn-
ligt, hans sunde Forstand, og Skionsomhed til strax at
see enhver Ting fra den rette Side. Her at udvikle og
med Exempler oplyse dette, lader sig ikke giøre; men
Tingen er vitterlig, og utallige træffende Svar af vor
Konge, som ere blevne bekiendte og komne i Folkemunde,
vidne derom, det var dette hans sunde practiske Blik,
der bragde ham til i den unge Alder at oprette det chir-
urgiske Academie, som har dannet Fædrenelandet saa
mange practisk duelige Læger. Med lige Hensyn til
Almeeengavn stiftede han i Alderdommens Dage, thi siel-
den holdt vel en aldrende Mand saaledes som han Skridt
med Liden, den polytechniske Lærestalt saavelsom den
militaire Høiskole. Hvor hastig bleve under ham nye gavn-
lige Opfindelser ved Regjeringens Omhu optagne og førte
i Brug! Man tænke paa Kokoppe=Jndpodningen, den
saakaldte Jndbyrdes Underviisning, Steentrykkeriet. Gode
Dvarantaine=Jndretninger bleve giorte til med Guds Hielp
at afholde Pesten, og omfattende Anstalter mod Cholera,
da denne farlige Sygdom truede — men ved Guds ufors-
glemmelige Godhed ogsaa kun truede — Dannemark. Grøn-
lands Østkyst stod Manges Hu længe til at kiende; det
lyffedes den hædrede Capitain Graab at opdage den

Strækning som nu bærer Navnet: Kong Frederik den Siettes Ryst.

Nu hans Danskhed, i Tale som i Sind. Modersmaalet elskede han høit, og talede det med Fynd og med Reenhed. Jevne danske Sæder vare ham kære som det danske Tungemaal. Fri og ubunden Meningsyttring, med Anstændighed fremfort, yndede han, gav tidlig Pressen fri, og haandhøvede dens Frihed. Skade, at denne Frihed ei altid og af Alle er blevet brugt med Rierlighed til Sandhed og Ret! Den vilde da have været uendelig gavnvirkende. At gode danske Skrivter udkom, det var vor Konge en Hiertens Glæde. Udgivelsen af Nordens gamle Kroniker, der maae være alle Nordboer dyrebare, og som vor berømte Grundtvig saa smukt oversatte paa Modersmaalet, understøttede han. Professor Molbechs danske Ordbog er jo kiendt og skattet af os; men det bør vides, at Frederik den Siette ei alene understøttede Forfatteren med Penge, men personlig opmuntrede ham under Arbeidet, og viisde sin Deeltagelse for, at den første fuldstændige trykte Ordbog over Modersmaalet kunde udkomme.

Nu hans Omhu for Videnskaberne. Ønskede han almecennyttige Kundskabers Udbredelse, det var ham ikke mindre vigtigt, at Lærdom skulde dyrkes af dem, hvis Kald saadan aandelig Sysel er, og Fædrenelandet ogsaa derved vinde Held og Ære. Herom vidner Universitetets og Latinskolernes høist forbedrede Indretning, Kongens Bibliotheks Tilvært, de mange i Hovedstaden opbevarede videnskabelige Samlingers deels Stiftelse deels Forøgelse under hans Regiering. De naturhistoriske Samlinger, Møntsamlingen, Malerisamlingen, Konstkammeret, Samlingen af nordiske Oldsager ere deels blevne til, deels have de faaet deres forbedrede Indretning under ham, og samtlige ere

de giorte tilgængelige for Alle og Enhver. Hvor megen Dannelse, hvor megen videnskabelig Indsigt og Sands er ikke derved blevet udbredt blandt Folket! Mange Lærde deels opmuntrede deels understøttede han til videnskabelige Arbejder; Jacob Vadens Oversættelse af Tacitus f. Gr. have vi hans Opmuntring, Arnesens græske Lexicon hans Understøttelse at takke for. Dog er dette som Intet imod hvad her kunde opregnes. Raskes store og kostbare Rejse til Indien bekostede han. Selskabet for nordiske Oldskrivters Udgivelse hædrede og understøttede han med kongelig Naade. Hvergang Bærker og Skrifter udkom, der gav nede Videnskaben og hædrede Danmark, glædede han sig derover, og viisde sig hoimodig mod Forfatterne. Det skeede da og, at videnskabelig Aand mere og mere blev udbredt blandt Folket, og Nar for Nar

de skulte Skatte kom for en Dag
til Siette Frederiks Velbehag
og Danmarks Priis i Norden.

Men lad os ikke glemme, at det ogsaa var under denne Konge, at Videnskaberne antog en ligesom mere folkelig Skikkelse, og det var Kongen selv, der ønskede og bidrog til, at de videnskabelige Indsigter ikke skulde være den granskende Lærdes Eiendoms alene, men komme nu ogsaa Almeeenheden tilgode.

Skal jeg tale om flere af hans Kongedyder? Lad mig nævne hans milde Hierte, hans faderlige Sind imod Alle. Enhver kunde nærme sig til ham, og ei alene andrage Stats- og Embeds=Sager for Kongen, men aabne sit Hierte for ham og fortroe ham sine særskilte endog huuslige Anliggender. Han deelte de Manges Sorg, gav Raad og Hielp, talde venlig og kiærlig med Alle; ja der opstod hos os et saa aldeles patriarchalsk Forhold

mellem Konge og Folk, at Alle tyede til den naadige Herre som til en Fader, og hardtad Enhver udgiød sit Hierte i hans Varm. Et stort Antal af sine Undersaatter havde han saaledes lært personlig at kiende, og hans fiendne Sukommelse lod ham Ingen glemme, som han endog kun en Gang havde seet og tallet med. For kort Tid siden forundtes det ogsaa mig igien at stedes for min gamle Herre, hvem ogsaa jeg kalder min store Velgjører, hvem jeg har tiemt i Skolefaget nu næsten i 30 Aar, og som i den Tid gientagne Gange har givet mig dyrebare Beviser paa sin kongelige Naade. Jeg saae ham, og takker Gud for det Billede af min gamle Herre, da endnu til Udseende i sin Manddoms Kraft, jeg har kunnet modtage og for Fremtiden bevare i mit Hierte. Jeg saae ham, og troede ikke hans Dage saa snart talte!

Nu hans Kiærlighed til Fred! Under den Krigsstorm, som Omvæltningen i Frankerige, og hvad derpaa fulgde, forde over Europa, var der Leilighed nok til at tage Deel i Krigen; men den fredelige Herre troede at skylde sit Folk, saalænge hvore Pligter ei bøde det modsatte, at bevare det Fredens Velsignelser. Saaledes blev Dannemarks Fred opretholdt i de mange Aar, da Blodet randt i Strømme hardtad over hele Europa. Det skal da siges vor Konge til Ære: han har sparet Menneskeblod! Det skal siges, og tidt gientages, og aldrig glemmes, at hverken Lust til Glands eller Fordeel loffede, ei heller Magtsprog truede vor Konge til at vige af fra Pligtens og Ærens Bane, at ingen Undersaats Blod kom til at rinde i os uvedkommende Krige eller i fremmed Voldherskers Tjeneste. Det erkjendtes i Danmark, da man takkede Frederik for

”at Sværdet hviler,
 at Bonden fro til Plougen iler,
 og rolig Barnets Bugge gaaer;”

og tilføiede:

”Den Lilles Smil, hvis Fader Du har sparet,
 Velsigner, lønner, meer end taffer Dig!”

Dog, Forsynets Wiisdom vilde, at ogsaa vi skulde drages med ind i den store europæiske Krig; og da kunde vor Konge, som under Krigen fik Konningensnavnet, med Grette tage til Valgsprog de smukke Ord: Gud og den retfærdige Sag. Men Kiærlighed til Fred er ikke feig Forsagthed; det har Konge og Folk vidnet med hinanden. Paa Kampens Dag saae Danmark sine Sonner kække og troe at stride og bløde for Frederik og Fædreland. Sin stolte Anden April, og Slaget ved Sehested den 10de December ville altid blive os Danke uforglemmelige Dage. Men saalænge det paaskionnes, hvor dyrebart et Gode Landefred er, skal det taknemmelig mindes, hvordan vor Konge stod som en Fredens Engel for Danmark og ved Forsynets Hielp afvendte Krigenes Rædsler fra os i de mange Aar!

Nu hans Tarvelighed, Nøisomhed, Sparsomhed! Han, hvem saa meget stod til Tieneste, han, som saa rundhaandet gav til Andres Bedste, havde kun lidet tilovers for sig selv, gjorde sig kun saa Fornødenheder. Ihukommer det, I Unge, om Gud i Tiden betroer Eder timeligt Guds; vi bør kun have lidet for os selv, meget for Andre. Saaledes vor Konge. Da den store Krig havde forstyrret Landets Pengevæsen og bragt Riget i stor Giæld, søgde han ved Huusholderiskhed og Orden at raade Bod herpaa, han tog end ikke i Betænkning at opoffre det kostbare kongelige Guldtaffel. Fredsaar indtraf, der vare næsten ugunstigere end Krigsaar, og Giælden maatte

endnu efter Krigen foreges. Han lod lægge Plan til dens Formindskelse ved aarlig Afbetaling, fulgde denne standhaftig, oplevede at see Statsgielden betydelig forringet; og Danmarks i de senere Aar velordnede Finantser ere ogsaa hans Kongeværk. Ja, vi maae i mange Maader sige, at hvad Godt et Kongecord kan virke og en ædel Kongevillie udrette, det have vi visseelig under ham ikke havt nodig at savne.

Lad mig fremdeles nævne hans Ordholdenhed, hans Samvittighedsfuldhed i at opfylde Lovter og indgaaede Forpligtelser. Og lad mig her især udhæve hans varme Hjertes fiendne og isandhed kongelige Trofasthed mod hans personlige Venner, mod hans gamle og troe Tjenere, mod alle dem, han skyldte Tak og Velvillie. Ingen Konge og Herre har mere end han kunnet fortjene at have i sine Embedsmænd troe og redelige og personlig hengivne Tjenere; saa meget paaaffionnede han deres Troskab, saa dybt folde han deres Hengivenhed, saa villig ihukom han dem, og glemde dem aldrig. Endnu i sine sidste Levedage erindrede han med kongelige Raadesbeviisninger nogle af sine ældste og hæderligste troe Tjenere, som endnu før hans Død skulde modtage den dyrebare Forvisning at være skattede af en saadan Herre!

Skal jeg af hans Kongedyder endnu tale om hans Standhaftighed. Den fik han i sin lange og stormfulde Leve- og Regieringstid en synderlig Leilighed til at udvise. Allerede hans første Barndoms Aar vare høist ublide; og siden i Livet blev han mangen Gang saare haardt hjemsogt af Modgang og Ulykke. Han blev en brandlidt Mand, da han maatte see sin stolte Kongeborg gaae op i Luer; kort efter saae han med Smerte en stor Deel af sin Hovedstad brænde; mange kiære Børn maatte den kiærlige

Fader miste i spæd Alder; en uventet og uforfkyldt Krig styrtede Bretlands daværende ugudelige Hovdinge ham i, hvorved han atter maatte see en Deel af Hovedstaden med Kirker og Videnskabernes Høiskole lagt i Aske, og Danmarks stolte Flaade ranet; en lang og saare besværlig og i hoi Grad udmattende Krig, der tilsidst endog truede med hele Rigets Tilintetgiorelse, maatte han med sit Folk udholde; med blodende Pierte maatte han fraskrive sig det ene af sine fædrearvede Riger, Norge, da Venners Troloshed og Fienders Haardhed havde væbnet mere end det halve Europa imod ham. Mange andre Uheld ramde hans Rige og Folk. Hvor bar han ikke alt dette som en Job med Standhaftighed og Tillid til Gud! Ja til Gud satte vor fromme Konge sin Tillid, og i Folkets Kiærlighed søgte han sin Trost. Og ingen af Delene svigtede ham! Hvor heilig han var elsket af sit Folk, det vide vi alle; derom vidne og Saarerne over hans Død. Og Gud gav Bessignelse til hans Gierning og lod ham see Lon for sin Standhaftighed og Udholdenhed, saa de lidte Tab bleve oprettede, det Forstyrrede igien bragt i Orden, det Odelagte gienreist. Krigens og Ulyffens sorgelige Spor bleve udslettede, de almene Anliggender tilbørlig ordnede; efter Flaadens Tab bleve nye Orloggere byggede, og han har opnaaet at efterlade Danmark en anseelig Flaade; han har gienopbygget Danmarks Hovedkirke, nu smykket med dansk Kunstnerhaands herlige mageløse Arbejder; han har gienopført Slottet Christiansborg, Kiøbenhavns Universitetsbygning, Sorø Academie, Frederiksborg Skole. Ja, Konge, Dig skal en lang Eftertid prise,

Du som dit Navn har til saa meget bundet,
 Vældt og Stort!

En herlig Kongedyd hos den Hensøvede, nær beslægtet med hiin nysomtalte Standhaftighed, var hans utrættelige Arbeidsomhed. Seer, unge Mennesker! i ham et Exempel paa velanvendt Tid. Dagens Timer vare hardtad alle helligede til Arbeide, faa Dieblikke vare til Hvile, ingen til Ledighed. Fra de unge Aar til i den høie Alderdom utrættelig, skaanede han aldrig sig selv, hvor endnu noget var at giøre og udrette. Dette er vitteligt og for Alle kundbart; men dog have ogsaa vi seet noget af hans Arbeidsomhed. Naar han paa sine hyppige Reiser i Fædrelandet — 10 Gange besøgte han Jydland — ogsaa fordes til denne vor By eller andensteds, det saaes da tilvisse, at det ikke var en Lystreise eller Fornøielsesfag, der blev foretaget. Uophørligt Arbeide, fra han kom til han drog bort; nu med at tage i Diesyn, ei alene hvad der vedkom Statstienesten, ogsaa mange andre for det Almindelige vigtige og gavnende Gienstande; nu med at tale med de Mange, der ønskede at stedes for ham, og dem han her ligesom i Siemmet tillod at komme til sig uden mindste Hensyn til Stand, den Fattige og Ringe ligesaafuldt som den Anseete; nu med at give Befalinger, og arbeide med sine Mænd og Tienere, der tidt maatte tage Mattens knappe Timer til Hielp for at kunne udføre den virksomme Herres Bud og Billie. — Ogsaa denne Skole saae vor høitelskede Konge tvende Gange inden for sine Mure. Ogsaa her beundrede vi hans Kongesands for alt Vigtigt, hans Udholdenhed i at lade sig saae meget som mueligt foredrage, hans Omhu for at forvisse sig baade om Læreres og Lærlingers Glid. Mange af Eder have da seet ham i sin Høiheds Glands, som han her viisde sig, paa een Gang kongelig og kjærlig, omringet og ledsaget af det glimrende Følge, som den

Herre, hvem Gud har givet over saa Mange at byde, og hvem Alle maae lyde; og der er vist mangen blandt Eder, hvem det uventede Budskab om Herkterens Død har gjort et dybt Indtryk paa, ligesom vi læse, at Ansgarius blev rystet ved Tidenden om Keiser Carl hiin Stores Dødsfald. Lader kun dette Indtryk blive ved hos Eder, og lader det ikke udlette, om I og bemærke Andres uforstandige Udfærd og Tale. Ja det bringe ogsaa Eder til at tænke paa Dødens Visshed, paa Livets Korthed, og at lægge Vind paa dets gode Anvendelse! Og saa ville I udi kiærlige Hierter bevare og med kiærlige Taarer ledsage den Konges Minde, som har været Fædrelandet en seldnen Herre, Eder en uforglemmelig Belgjører!

Hvilken Betsignelse af Gud blev dog ikke denne Konge og hans Herkterdaad for Dannemarks Rige! Have vi ikke, næst Gud, ham at takke for, at Freden boede hos os, medens den var landflygtig fra saa mange Europas Lande; har ikke ogsaa indvortes Ro og Fred velsignet vort Fædreland, fordi vi, lykkelige ved en god Regjering, ogsaa vidste at skatte vor Lykke, medens Uvedragt og Borgerkrig forstyrrede de mange andre Lande! Ja vel maa vi med Digteren sige:

Mens selvgiort Lyn og Torden
 Paa Raadhuus og paa Val
 Forstyrred Ret og Orden,
 Udbredte Død og Dval:
 Da gienlød Danmarks Vange
 Af høie Frydesange
 Til Freds og Fredriks Priis.

Og hvor glædelig blev ei Freden ved vor Konges laudsfaderlige Omhu nyttet! Frugtbare Marker prange nu med følgende Ar, hvor tilforu Alt var nøgent og øde, travle

Hænder syde i Stæder og paa Landet, hvor tilforn Fat-
 tighed og Ufselhed var at skue, Havne sees fyldte med
 Farteier, hvor tilforn kun liden menneskelig Virksomhed
 var at spore, Fyrtaarne ere tændte og nye Havne an-
 lagte, hvor forhen Comanden blev Volgernes Rov paa
 de nøgne Kyster. Men ogsaa det ene Fornodne blev ei
 forsømt eller forglemt, Gudsfrøgt og Dyd søgte Kongen
 at fremme, Videnskaber blomstrede, Forædling tiltog. Naar
 herefter Gudsfrøgt boer i Borg og i Hytte, men Aands-
 dannelse ligesom støtter og nærer den; naar Almeenaand
 oplives, og Menneskeværd skattes endog hos den Ringeste;
 naar Videnskaberne blomstre, men Videnskabsmanden ei
 længer ene ruger over Kærdoms Skatte, Kundskab og
 Aandsudvikling er blevet tilgængelig ogsaa for Andre end
 Videnskabernes egentlige Dyrkere; naar Bonden, oplyst
 og ædel, nyder Statsborgers Rettigheder, og kan kaldes
 med til Folkeraadet, og hans Hierte brænder af levende
 Kiærlighed til Konge og Fædreland; naar Konge og
 Folk — Gud lade det altid finde Sted i vort gamle Dan-
 mark! — slutte sig sammen i inderlig Kiærlighed, fore-
 nede med et uoploseligt Bæand; — da skuer Samtid og
 Efterlæggt Virkningen af, at Siette Frederik i mere end
 et halvt Aarhundrede styrede Dannemarks Rige. Og
 hvergang danske Mænd raadslaae om det almene Vel, eller
 "raade Kongen vel til Landsens Bedste;" hvergang Men-
 neskeliv og Guds frelses ved de Indretninger, som dertil
 ere giorte; hvergang man skuer Bondens Marker og Sie-
 mon trindtom i Dannemarks Rige, eller kaster Diet paa
 Jydlands nu saa mangensteds opdyrkede Heder; ja hardtad
 hvergang man ser Dreng med Bog i Haand; skal det
 kendes og mindes, at Frederik den Siette har regieret
 i Danmark.

En Herre af saadanne Kongedyder, med et saadant Kongeblik, en Herre, hvem vi i Sandhed og med dyb Betydning kalde en Konge af Guds Naade, — en saadan Herre have vi mistet! Skiondt Gud sikkert i sin Naade vil fremdeles give Danmark mange gode Konger, ligesom han allerede har skænket os en livsalig Herre i Hans Maiestæt Kong Christian den Ottende — hvis Dage Gud gjøre mange og blide! —; naar vi tænke paa, hvem vi have mistet, hvor stort er dog vort Tab, hvor billig vor Sorg! Seer her, kæreste Disciple, hvad Eftermæle et velsort Liv giver! Ogsaa J ville bede i Eders fromme Bonner, at den Gud, der saa kærlig har været med os saavel i Glædens som i Nødens og Farens Dage, ogsaa fremdeles vil holde sin mægtige og skjærmende Haand over Danmarks gamle Rige. — Velsignet og dyrebart være da vor hensejvede Konges Minde! velsignet han, som brugde sin store Magt til at gavne Alle, til at hielpe den Ulykkelige, til at skaffe, saavidt det stod til ham, hver Mand Ret og Brød! Guds Løn over ham i al Evighed, og hæderligt Eftermæle her paa Jorden, for hvad hans omme Sierte har villet, og for hvad Gud undte ham at virke og udrette!

”Han meer vorde lignet end savnet!”

Det er anset for gavnligt, at der aarlig meddeles Efterretninger fra enhver af de lærde Skoler, især om det afvigte Skoleaars Gierning, og hvad ellers kan fortiene at kundgjøres for en videre Kreds. Af den Aarsag gjøres herved Begyndelse med at meddele Efterretninger om Hørsens lærde Skole, nemlig for sidste Skoleaar. Saadanne Efterretninger ville herefter blive meddeelte hvert Aar, tildeels endog i større Udførlighed, da de denne Gang have maattet affortes noget, for at det Hele kunde blive betimelig færdig

Underviisningen i det nye Skoleaar tog sin Begyndelse med October f. A. Da to Disciple udgik strax efter Hoved=Examen, men 6 nye vare optagne, begyndte Skolen med 35 Disciple. Af disse ere i Løbet af Skoleaaret 6 udgaaede. Til den nu forestaaende Hoved=Examen fremstille sig altsaa 29 Disciple, hvilke ere som sædvanlig deelte i 4 Classer, for Tiden i følgende Orden. Fierde eller øverste Klasse: Chr. Fr. Bruun, O. Vinzer, Th. F. Dolberg, Ph. L. Davidsen, S. F. Plesner, J. Bernth, N. P. Klug, J. F. Utke. Tredie Klasse: J. C. Willstrup, G. M. Kragballe, S. Holbek, G. M. Holbek, J. P. Rosendahl, S. C. Utke, N. S. Feveile, Chr. Wynster. Anden Klasse: B. S. B. Bernth, J. L. G. Holst, N. J. S. Barfoed, N. Helms, P. C. Glud, G. D. M. A. Horn, G. N. Helms. Første Klasse: J. F. C. L. Larsen, L. B. N. Kragballe, J. C. B. Krag, M. C. B. Charstensen, S. C. B. Love, F. B. C. Smith. — Af disse 29 Disciple ere 15 Søner af Embedsmænd (geistlige, civile, militaire), 8 af Vor=

gere, 6 af Landmænd; 18 ere indenbyes, 11 udenbyes. — De 3 overste ventes iaar at blive dimitterede til Universitetet.

I forrige Aar, 1839, dimitterede Skolen 3 Disciple. Disse fik ved Examen artium i Kiøbenhavn følgende Characterer:

	C. B. S. Tinghuus.	J. Helms.	E. G. Warfoed.
Dansk Stil	laud.	laud.	laud.
Latin	laud.	laud.	h. ill.
Latinsk Stil	h. ill.	h. ill.	laud.
Græsk	laud.	l. p. c.	h. ill.
Hebraisk	laud.	l. p. c.	laud.
Religion	laud.	laud.	h. ill.
Geographie	laud.	laud.	laud.
Historie	l. p. c.	laud.	laud.
Arithmetik	laud.	laud.	laud.
Geometrie	laud.	l. p. c.	laud.
Tydsk	laud.	laud.	laud.
Fransk	laud.	laud.	laud.
Hoved-Character . .	laudabilis.	laudabilis.	laudabilis.

Af disse 3 Disciple var J. Helms betalende, de to andre Stipendiater. Tinghuus havde under sin Skolegang oppebaaret 145 Rbd. af Stipendierne, og havde ved Dimissionen et Dplag af 100 Rbd.; Warfoed havde af Stipendiekassen oppebaaret 280 Rbd., og for ham var oplagt 45 Rbd.

Underviisningen i overste Klasse var i det foregaaende Skoleaar saaledes deelt, at Hr. Overlærer Storm besøgte Underviisningen i Græsk og Tydsk, Hr. Cand. Jensen i Mathematik og gr. N. L., Hr. Cand. Schmidt i Hebraisk, og Skolens Rector i Religion, Historie, Geographie, og Fransk; Underviisningen i Dansk og Latin var deelt incl=

lem Rector og Cand. Jensen. — Paa lige Maade har denne Underviisning været deelt i indeværende Skoleaar; men da Cand. Jensen i Foraaret fik geistlig Befordring, blev Hr. Cand. Theol. Bendz, hidtil Lærer ved den nu nedlagte lærde Skole i Nyborg, constitueret her, og overtog omtrent de samme Fag og Timer, som Formanden havde havt.

De unge Menneſker, ſom iaar afgaae til Univerſitetet, have her i Skolen læst følgende, ſom til Examen er at angive. I Danſk er giennemgaaet Sprogkøren, Rahbek om den danſke Stil, Flors danſke Læſebog; danſke Udarbejdelſer ere jævnlig leverede. I Latin angives: fire (men af Bruun fem) Bøger af Livius, Calluſtus Catilina; Ciceros Cato Maior og Lælius ſamt to af Bøgerne de officiis, og 7 af Ciceros Taler; af Horatſes Ode de to forſte Bøger, ſamt Epiftlerne med ars poet., to Bøger af Virgils Æneide, Juvenals 14de Satire. Vadens Grammatik. I Græſk er læst: 5 Bøger af Homers Iliade, to (men af Bruun tre) Bøger af Herodotus, Xenophons Memorabilia, alle 4 Bøger. Langes græſke Grammatik. I Hebraiſk er læst: Geneſis og 10 af Pſalmerne; af Bruun desuden Eſthers Bog; ved denne Underviisning er brugt Lindbergs (mindre) hebraiſke Grammatik. I Religion er giennemgaaet Fogtmanns Lærebog; men Løren om Pligterne i ſæregne Forhold, ſom mangler i denne, er giennemgaaet efter Valles Lærebog; den bibeliſke Hiſtorie er læst efter Herſlebs Lærebog; Evangelierne til ſamtlige Son- og Helligdage ere lærte udenad. Af det græſke Nye Testamente er læst Matthæi og Johannis Evangelier og (af een Diſcipel) Apoſtlernes Gierninger. Den hele Hiſtorie og den hele Geographie er udførlig giennemgaaet, ſaavelſom det Vigtigſte af den gamle Geographie. Ma-

thematiken er giennemgaaet efter Ursins Lærebog. I Tydsk er læst: Lector Hiorts t. Læsebog og Grammatik, samt Schillers Don Carlos; i Fransk: Prof. Vorrings Etudes littéraires og Deichmans fr. Grammatik. I latinisk Stil og Oversættelse fra Latin paa Dansk ere Øvelser adskillige Gange hver Uge anstillede. I romerske og græske Oldsager samt Mythologie gives Underviisning i Forening med Latin og Græsk.

Her følger en Fortegnelse paa, hvad der i det nu snart tilendebragte Skoleaar, hvis sidste Deel meest anvendes til Repetition, er læst i samtlige Fag og Classer i hele Skolen, og som bliver at angive til forestaaende Hoved=Examen.

I Dansk har 4de Klasse giennemgaaet en Deel af Rahbek om den danske Stil og af Flors danske Læsebog, samt gjort skriftlige Udarbejdelser. Her er og iaar giennemgaaet den danske Prosodie. 3die Klasse har ligeledes læst endeel af den danske Læsebog, og af Benziens danske Grammatik, samt gjort skriftlige Arbejder. 2den og 1ste Klasse har giennemgaaet nogle Blade i Mallings store og gode Handlinger og en Deel af Grammatiken, samt havt Rettskrivningsøvelser.

I Latin angiver 4de Klasse 1 Bog af Livius, Callusts Catilina, Ciceros orat. pro Ligario, Horatjes Ode 1ste og 2den Bog, Epistlerne 1ste Bog, Juvenals 14de Satire; hele J. Vadens latiniske Grammatik. 3die Klasse: Callusts Jugurtha Cap. 1—86. Grammatiken indtil Prosodien. 2den Klasse: Cæsars bell. gall. 2den Bog, Phædri Fabler 1ste og 3die Bog, Gramm. S. 1—161 og 164—167 med Num. 1ste Klasse: af Cornelius: Aristidos, Pausanias, Simon, Eysander, Thrasibulus; Gramm.

forfra til §. 158, og §. 164, uden Anmærkningerne. De tre øverste Classer have Stile=Øvelser.

I Græsk er læst i 4de Classe 4 Sange af Iliaden; i 3die Classe 3die Bog af Herodotus og 1ste Sang af Iliaden; i 2den Classe nogle Blade af Langes Materia=lier og et Par Capitler af Xenophons Cyropædie; i 1ste Classe det vigtigste af den græske Formlære, de Øverste have tillige tydet nogle Blade i Langes foranførte Læsebog. Langes Grammatik er brugt i alle Classer. — Iøvrigt er det ikke antaget som Regel, at der hvert Aar læses Græsk i 1ste Classe; det beroer nemlig paa Disciplenes Evner og Fremgang, ogsaa har iaar een Discipel i denne Classe paa Grund af sin unge Alder været fritaget for at begynde paa Græsk.

I Hebraisk har 4de Classe læst Genesis, dog nederste Part alene 20de — 33te Cap.; 3die Classens øverste Part de 6 første Cap. af Genesis, hele Classen Lindbergs Grammatik §. 1—30 med de tilhørende Tabeller.

Tydske. 4de Classe Hiorts Læsebog S. 410—622. 3die Classe ligeledes en Deel af samme Læsebog. 2den Classe D. Wolffs tydske Læsebog S. 52—126. 1ste Classe samme Læsebog S. 1—52. I alle Classer er brugt Hiorts tydske Grammatik. Bresemanns tydske Læse= bog er paatænkt at føre i Brug i de lavere Classer i Fremtiden.

Fransek. 4de Classe, Borring Etudes littéraires S. 253 — 324. 3die Classe samme Læsebog S. 11—22 og S. 253 — 60. Sproglæren efter Deichmans fransek Grammatik.

Religion. 4de Classe, Fogtmans Lærebog (2det Op=lag) S. 76 — 168 og Valles Lærebog S. 87 — 92. Herslebs bibelske Historier S. 95 — 182. 3die Classe

Fogtmans Lærebog S. 155—228. Herlebs bib. Historie S. 1—110. 2den Klasse Valles Lærebog, 3de, 4de, 5te, og første Afdeling af 6te Cap.; Daugaards og Stokholms bib. Hist., Afdelingerne af det G. T. I 1ste Klasse er læst det samme i bib. Hist, men i Valles Lærebog. 7de og 8de Cap. — I det græske N. T. har 4de Klasse læst Matthæi Evangel.

Historie. 4de Klasse har gienemgaaet Tydsklands, de italienske Staters, Sverriges, Ruslands, Polens, det preussiske Riges, Ungarns, det græske Keiserdommes, og det tyrkiske Riges nyere Historie. 3die Klasse har læst Middelalderens Historie i Sammenhæng. 2den Klasse har læst en større, og 1ste Klasse en mindre Deel af Rosføds fragmentariske Fremstilling af Historiens Hovedbegivenheder Som Lærebog i de to øverste Classer vil herefter bruges Estrups Verdenshistorie.

Geographie. 4de Klasse: Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Frankerige, Ungarn, Grækenland, de tyrkiske Lande i Europa, Syd-Amerika, Australien. 3die Klasse: Polen, Preussen, Tydskland, Nederlendene og Belgien, Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Helvetien, Italien, Ungarn, Grækenland, de tyrkiske Lande i Europa. 2den og 1ste Klasse har faaet en Udsigt over den physiske Geographie, især med Hensyn til Jordflodens Have, Vierge, Der o. s. v. Man er betænkt paa at indføre Ingerslevs Geographie som Lærebog ved dette Fag i Fremtiden.

Mathematik. I 4de Klasse er læst Ursins Arithmetik og Geometrie. I 3die Klasse har øverste Afdeling læst Arithm. S. 1—99, Geometrie S. 1—99; nederste Afdeling: Arithm. S. 1—64, Geometrie S. 1—84.

2den Klasse Ursins Arithm. S. 1 — 31. Første Klasse har alene Øvelse i practisk Regning.

Naturhistorie. 3die Klasse har gennemgaaet Noget af Pattedyrene, Fuglene, Amphibierne, og Fiskene; 2den Klasse: omtrent det samme; 1ste Klasse: Pattedyrene og Fuglene til Falkene.

Ønsker Noget at vide, hvor mange Timers Underviisning om Ugen der gives i hver Klasse og i hvert Fag, da er det for Tiden som følger:

	4 Cl.	3 Cl.	2 Cl.	1 Cl.	tilsammen.
Latin	11	10	10	10	41
Græff	6	6	5	4	21
Hebraisk	2	2	=	=	4
Dans	3	2	2	2	9
Tyds	3	3	2	2	10
Fransk	2	2	=	=	4
Religion	2	3	3	3	11
Græff N. L. . . .	1	=	=	=	1
Historie	4	3	3	3	13
Geographie	2	3	2	3	10
Mathematisk } og Regning }	3	3	3	2	11
Naturhistorie . . .	=	1	2	1	4
Skrivning	=	1	2	3	6
Geomet. Tegning .	=	=	=	1	1
	<u>39</u>	<u>39</u>	<u>34</u>	<u>34</u>	<u>146</u>

Den her fremstillede Fordeling af Tiden til de forskjellige Underviisningsfag har i det Væsentlige været den samme i de 7 Aar, Bestyrelsen af denne Skole har været mig betroet. Kun bemærkes, at Underviisning i Naturhistorie og i geometrisk Tegning først blev indført for noget over halvandet Aar siden. — Desuden gives Under-

viisning i Sang 3—4 Timer om Ugen, saa og i Gymnastik og endel af Sommertiden i Svømming, 4 Timer ugentlig; men Synges- og Gymnastik-Timerne falde udenfor den sædvanlige Skoletid.

For Underviisningen i de lærde Skoler erlægges ordentligviis — dog meget moderate — Skolepenge, nemlig 30 Rbd. aarlig, foruden 5 Rbd. som Godtgjørelse for Skolens Udgiøfter til Lys og Brænde, hvilke Lys- og Brændepenge alle Disciple uden Forskiel ere pligtige at udrede. Naar Brodre paa samme Tid besøge Skolen, have de nogen Nedsættelse i Betalingen, og for flere end 3 Brodre erlægges ikke Skolepenge. — Den usformuende Discipel kan imidlertid, naar han har gode Anlæg til Bogen, er flittig og skikkelig, og bestemt til at gaae Skolen igienem og fra den at dimitteres til Universitetet, opnaae ei alene fri Underviisning, men derefter endog Stipendier. Efter Skoleforordningen har denne Skole i Alt 20 Fripladser, hvoraf de 14 tillige ere Stipendiepladser. Desuden kan der tilstaaes 5 Disciple Underviisning for nedsat Betaling, som da er 20 Rbd. aarlig. Da der saaledes er et bestemt Antal af Beneficiepladser, som ordentligviis ikke overskrides, men Antallet af Disciple, som atraae disse og kunne kaldes værdige dertil, er i de forskjellige Aar meget ulige, kan det iøvrigt skee, at een Discipel engang opnaaer en Beneficieplads tidligere end en anden i et andet Aar, da Opnaaelsen af en saadan Hielp afhænger ikke alene af Discipelens Trang og Værdighed, men tillige beroer paa, om en Plads bliver ledig. Den der i længere Tid har svaret Skolepenge, ansees, under iøvrigt lige Omstændigheder, for nærmere til at opnaae en Friplads, end den, med hvem dette kun i kortere Tid har fundet Sted.

Stipendierne have tre Grader; høieste Stipendium, hvortil kun 4 Disciple kan foreslaaes, udgjør for hver 50 Rbd. om Aaret; mellemste Stipendium, som ligeledes kan tildeles 4 Disciple, udgjør 35 Rbd.; og laveste Stipendium, som 6 kunne nyde, 20 Rbd. aarlig. Men Skoleforordningen byder, at af det en Discipel bevilgede Stipendium maae i Almindelighed kun en Deel anvises til Udbetaling; det øvrige oplægges for ham for at komme ham tilgode ved hans Dimission og under hans Dphold ved Universitetet i det første Aar. Eigesom dette Bud i sig er viist og hensigtsvarende; saa har og Erfaring lært at det undertiden skeer, at unge Mennesker, som i Skolen have oppebaaret Stipendieunderstøttelser, skiondt de efter Skoleforordningen modtage disse bl. a. ogsaa under den Betingelse, at de fra Skolen skulle lovformelig dimitteres til Universitetet, dog ere udgaaede af Skolen for ved privat Dimission at unddrage sig fra Skolens strængere Fordringer i Henseende til den Modenhed, der bør være opnaaet, inden Dimission finder Sted; det Diemed, i hvilket Understøttelse var tildeelt af Skolen, maatte da ved Saadanne betragtes som forfeilet. Det ansees desaar sag for rettest, at en Stipendiat i Almindelighed ikke indstilles til at faae mere udbetalt end de 5 Rbd., han har at erlægge for Lys og Brænde, men at alt det Øvrige oplægges for ham; og efter denne Grundsetning var Stipendieforslaget for indeværende Skoleaær affattet. Næsten alle Fædre, hvis Sønner Stipendiehielp var forundt, have og selv ønsket det saaledes. Det er og aabenbart, at for den Fader, der kan udrede alt det Øvrige, som en studerende Søn koster, vil en Hielp af 5 — 10 Rbd. aarlig (efter Gradrag af Lys og Brænde=penge vil sædvanlig ikke meget mere kunne udbetales af

de lavere Stipendiegrader) i Almindelighed ikke være af stor Vigtighed.

Af de Disciple, som nu ere i Skolen, have da i nærværende Skoleaar Nogle ei alene havt fri Skolegang uden at betale Lys- og Brændpenge, men tillige faaet Stipendier oplagte. Disse ere: Bruun, Vinzer, Plesner, Klug, — Dolberg, F. Utke, Bilsstrup, Rosendahl, — Davidsen, S. Utke, Holst, Krag. Følgende have havt fri Underviisning, men med Forpligtelse at udrede Lys- og Brændpenge: Feveile, Mynster, Horn, Garstensen, Smith. Da ved nogle Disciples Udgang to Beneficiepladser i Skoleaarets Løb bleve ledige, tilstod Directionen disse til M. Kragballe og Barfoed, hvem tilligemed Larsen Underviisning for nedsat Betaling var tilstaaet fra Skoleaarets Begyndelse.

Da denne Skole hører til dem, hvis Stipendiekasse har Overflud eller kan udrede et større Stipendiebeløb, end Skoleforordningen fastsætter, bliver endeel af dette Overflud, efter Forordningens Bestemmelse, anvendt "til overordentlig Understøttelse for Skolens udmærkede Disciple i deres Skole- og Universitetsaar." Paa Grund heraf er der iaar, efter Rectors Forslag, tilstaaet Disciplene Bruun og Vinzer til deres forestaaende Afgang til Universitetet, hver en Understøttelse af 80 Rbd. En mindre Understøttelse er bevilget Disciplene Rosendahl, Kragballe, Barfoed, og Larsen, de tre sidste meest som Hielp til Udredelsen af Skolepenge. Af Studerende ved Universitetet, som have været Disciple i denne Skole, er overordentlig Understøttelse iaar tildeelt Laub, C. Müller, Jørgenslev, hvilke ogsaa i det foregaaende Aar havde lignende Understøttelse fra Skolen, og denne Gang have oppebaaret

resp. 60 Rbd., 40 Rbd., og 30 Rbd., efter at de have godtgjort at anvende deres Tid vel.

Endnu har Skolen et af Student Davidssen stiftet Legat til to fattige og slittige Disciple, til hver 10 Rbd. Dette Legat, som Rector ene uddeler og sender Dwittering derfor til Stifts=Dyrigheden, er iaar tildeelt Klug og Krag.

Desuden har Skolen det af Cancelliiraad Flensborg stiftede Legat til at forsyne Disciple med Skolebøger. Af dette er iaar ligesom i de foregaende Skoleaar adskillige Bøger tildeelte Disciple deels som Gave deels som Laan.

De tre Disciple, som iaar ventes at afgaae til Universitetet, ere alle Stipendiater. Bruun har under sin Skolegang oppebaaret i Alt 245 Rbd., iberegnet den feromtaltte Understøttelse af 80 Rbd., og har et Dplag af 135 Rbd. Vinzer har, ligeledes iberegnet det foranførte, oppebaaret 210 Rbd., og har i Dplag 120 Rbd. Dolberg har oppebaaret 35 Rbd., og har et Dplag af 60 Rbd. Dog er under det Oppebaarne her, ligesom ifør ved E. G. Barfoed, indbefattet nogle overordentlige Understøttelser af Stipendiekassens Overskud, som ere blevne anvendte til at udrede Skolepenge i den Tid, da vedkommende Disciple endnu ikke havde kunnet bringes i Forslag til fri Underviisning.

Det vil af det Anførte skionnes, at denne Skole er i Stand til at yde trængende Disciple en meget betydelig Understøttelse, og det ei alene i Skole= men endog i Universitets=Alarene. Men Anlæg, Flid, Fremgang, og gode Sæder ere de uomgængelige Betingelser, uden hvilke Ingen kan vente at faae Afgang endog til den mindste Hielp; og de overordentlige Understøttelser kunne kun tildeles særdeles fortrinlige Disciple. — Ingen brav Discipel vil glæmme, hvad Taknemmelighed han skylder Konge og Fæ=

dreneland, og hvad Forpligtelse han har imod disse, allerede for Benyttelsen af Skoleunderviisningen, saavel som for saa mange andre Gøder, som han har en god Regiering og et velordnet Borger samfund at takke for. Naar da endog Understøttelse sætter den Dyvakte i Stand til, hvad ellers ikke saa let var faldet i hans Lod, at uddanne gode Gvner og derved at kunne opnaae en Landsdannelselse og Landsforædling, som vel maa henregnes til det Dyrebarest, et Menneffe kan eie; bliver det da saa meget mere en Samvittigheds sag for ham af al Magt at stræbe at svare til de Forventninger, der ere fattede om ham!

Skolebibliotheket, som er ret vel forsynet med gode især ældre Skrivter, er iaar ikke betydelig forøget ved Indkjøb; men Directionen sender det endeel udkommende gode Skrivter og deriblandt alle de Programmer og Dissertationer, der udkomme ved Universitetet og Latin skolerne.

Skolens Udgifter beløbe sig aarlig til omtr. 5000 Rbd. eller lidt mindre. Den behøver dertil et Tilskud fra det almindelige Skolefond, som pleier at udgiøre 10—1400 Rbd. aarlig. Om dette og mere vil udførligere Underretning en anden Gang blive meddeelt.

Endnu staaer tilbage at melde om de Skole=Høitideligheder, som i dette Skoleaar have fundet Sted. — Ved Begyndelsen eller Slutningen af hvert Skoleaar, saavel som ogsaa hver Gang Skolen gaaer til Alters, finder en Høitidelighed Sted paa Skolen, da Rector holder en Tale, hvorved de Dymuntringer, Formaninger og Advarseler meddeles, som der kan være Anledning til. En Psalmesynges før og efter. Disse Høitideligheder ville i

Fremtiden ikke videre her omtales, da de altid blive holdte til bestemt Tid og paa sædvanlig Maade. Brave og vel-tænkende Forældre ville selv bidrage til at styrke de gode Indtryk, der ved saadan og anden Keilighed maatte være gjort paa de Unges Hjærter! — I Anledning af Danmarks uforglemmelige, ogsaa af den studerende Ungdom hoifortiente, Konges, Frederik den Siettes, dødelige Afgang, blev en Sørgefest holdt paa Skolen Løverdagen den 7de December. Den ved denne Keilighed af Rector holdte Sørge- og Mindetale er meddeelt her foran. For og efter Talen blev en Psalmefunget. — Da vor nuværende allernaadigste Konge og Dronning holdt deres Sølvsbryllupsfest den 22de Mai, fandt her om Eftermiddagen en Skolehoitid Sted, hvorved Rector holdt Tale. — Derefter var Festsellighed paa Skolen Løverdagen den 27de Juni i Anledning af Maiestræernes Salvingsfest, som indfaldt den følgende Dag. En Tale blev holdt af Skolens Rector; for og efter den bleve Sange udforte af Disciplene under Anførsel af Skolens Musiklærer. — Endelig havde Skolen den Ære og Glæde, at Hs. Maiestät Kong Christian den Ottende, ved Sin allerhøieste Nærværelse her i Byen den 18de—20de Juli, da Allerhøist-samme i Forening med H. K. H. Kronprindsen Søndagen den 19de efter Gudstienesten tog Byens offentlige Bygninger og Stiftelser i allernaadigst Diesyn, ogsaa behagede at skænke den lærde Skole et Besøg. Hs. Maiestät blev i Skolens største Læseværelse modtaget med en Tale paa Latin af Rector, hvorpaa en dansk Sang blev firstemmig udført af Disciplene. Efter at have svaret i naadige og huldrige Udtryk behagede det Hs. Maiestät at lade sig Skolens Lærere forestille, og derefter at tage hele Skolen i allernaadigst Diesyn. I denne høitidelige Anled-

ning var Skolen efter Heilighed festlig smykket, og udvendig paa Skolemuren var anbragt Kongens Navnetræk af Blomster og Grønt, hvorunder disse Linier:

Danske Hjerter Dig imøde slaae,
Landets Fader! Herren med Dig gaae!

Kammerne om de smukke Oliemalerier af berømte Mænd, som pryde denne Skole, havde, efter Directionens dertil givne Tilladelse, tidligere modtaget en Udbedring og Opfyldning, hvortil de vare blevne trængende.

Til Efterretning for de Forældre eller Børgere, der ville sætte Sønner eller Myndlinger her i Skolen, bringes i Erindring, at derom efter Skoleforordningen skal gøres skriftlig Anmeldelse til Skolens Rector fire Maanedre før den 1ste October. Skiondt jeg dog ogsaa senere modtager Anmeldelser, maatte det dog altid finde Sted nogen Tid før Examen. Forsaavidt Fædrene boe her i Nærheden, ønsker jeg helst tillige personlig at tale med dem, da tidt et eller andet kan være at aftale, f. Ex. om den tilbagestaaende Tids hensigtsvætteste Anvendelse for dem, der ønskes optaget, med Hensyn til den Plads i Skolen, han kan ventes at komme paa. Proven med de Anmeldte foretages paa den Tid, som dertil nærmere bestemmes, og af de Lærere, til hvem Skolens Rector overdrager det; men det er efter Skoleforordningen Rector, der bestemmer, hvad Klasse og Plads der skal anvises den Optagne.

Den aarlige Hoved=Kramen i Horsens lærde Skole, for Skoleaaret 1840, tager sin Begyndelse Mandagen den 14de September og fortsattes de følgende Dage, hver Dag fra Kl. 9 til 1 og fra Kl. 3 til 6, saaledes:

Mandag den 14de September.

Formiddag. Candidaterne. Latin og Græsk.
Eftermiddag. Candidaterne. Historie, Geographie, Mathemat.

Tirsdag den 15de September.

Formiddag. Candidaterne. Hebraisk, N. L., Lydst.
Eftermiddag. Candidaterne. Fransk, Religion.

Onsdag den 16de September.

Formiddag. 4 Classe. Latin.
1 Classe. Latin.
Eftermiddag. 3, 2 og 1 Classe. Dansk.

Torsdag den 17de September.

Formiddag. 3 Classe. Historie.
2 Classe. Græsk.
Eftermiddag. 4 Classe. Historie og Geographie.
3 Classe. Geographie.

Lørdag den 19de September.

Formiddag. 4 og 3 Classe. Mathematik.
Eftermiddag. 2 og 1 Classe. Arithmetik.

Mandag den 21de September

Formiddag. 4 og 3 Classe. Græsk.
Eftermiddag. 3 Classe. Naturhistorie.
1 Classe. Græsk.

Tirsdag den 22de September.

Formiddag. 4 Classe. Hebraisk.
3 og 1 Classe. Religion.
Eftermiddag. 2 Classe. Latin.

Onsdag den 23de September.

Førmiddag.	4 og 3 Classe.	Franff.
	1 Classe.	Historie og Geographie.
Eftermiddag.	3 Classe.	Latin.

Torsdag den 24de September.

Førmiddag.	4 Classe.	Religion.
	2 og 1 Classe.	Naturhistorie.
Eftermiddag.	2 Classe.	Historie og Geographie.

Løverdags den 26de September.

Førmiddag.	4 Classe.	Gr. N. L.
	3 Classe.	Hebraisk.
	2 Classe.	Religion.
Eftermiddag.	Kl. 3½.	Syngeprøve med hele Skolen.

Mandag den 28de September.

Førmiddag.	4 og 3 Classe.	Lydst.
Eftermiddag.	2 og 1 Classe.	Lydst.

Videnskaberne og Skolens Belyndere og Venner, og Enhver som ønsker at forviise sig om Lærernes Flid og Ungdommens Fremgang, indbydes herved til at glæde os med deres Nærværelse.

Skolen agter iaar at dimittere til Universitetet:

1. Christian Frederik Bruun, Søn af afdøde Vodkermester Joh. Bruun her i Byen.
2. Otto Vinzer, Søn af afdøde Over=Soldbetient Capitain Vinzer her i Byen.
3. Thomas Frederik Dolberg, Søn af Riobmand Dolberg her i Byen.

Trykfeil.

Side 39 næstf. Linie. uomgængelig læs: uomgængelig
— 46 Linie 11. Fædrenelandes læs: Fædrenelandets
